МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет економіки і підприємництва
Кафедра обліку і оподаткування

Допущено до захисту
“_____” _____ 2023 р.
Зав. кафедри, д.е.н., професор
_____ **Мельник Л.Ю.**

Кваліфікаційна робота магістра

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ У ВСП ТАЛЬНІВСЬКИЙ БУДІВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ УМАНСЬКОГО НУС

Виконала – студентка 2 курсу, групи 21м-о
освітньої програми “Облік і оподаткування”
спеціальності 071 “Облік і оподаткування”
Насипаєва Юлія Павлівна

Науковий керівник – к.е.н., доцент
Матрос Олена Миколаївна

Умань – 2023

Реферат

на кваліфікаційну роботу :

«Організація обліково-аналітичної роботи у ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж Уманського НУС»

студентки факультету економіки і підприємництва
Уманського національного університету садівництва
Насипаєва Юлія Павлівна

Особливості діяльності установи впливають на організацію обліку, тому що при цьому використовують специфічні підходи та методики, за допомогою яких відображають операції, що відбуваються в установі. Однак, потрібно пам'ятати, що установи також в процесі діяльності використовують і уніфіковані організаційно-методичні підходи, обліково-аналітичні моделі та нормативно-правове забезпечення, яке зазнає постійних змін.

Загальний об'єм роботи складає 65 сторінок. Робота містить 19 рисунків та 14 таблиць, а також 4 додатки. Кількість використаних джерел становить 54 наукову працю та Інтернет-ресурсів.

Метою роботи є дослідження теоретичних, методичних та організаційних питань організації обліку бюджетних установ, їх аналізу, розробка рекомендацій з їх удосконалення.

У першому теоретичному розділі розкрито теоретичні та методичні аспекти організації обліку та склад кошторису бюджетної установи.

У другому практичному розділі представлено деталізований аналітичний підхід фінансово-економічної діяльності установи. Розкрито суть організації обліку і аналізу закладу освіти.

Третій розділ – це пропозиції щодо шляхів удосконалення обліково-аналітичної роботи бюджетної установи.

Резюме: В кваліфікаційній роботі на прикладі ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС досліджено актуальні проблеми організації обліково-аналітичної роботи та запропоновано шляхи вирішення проблем даної ділянки обліку.

Ключові слова: облікова політика, кошторис, касові видатки, фактичні видатки, бюджетна установа.

Summary: In the qualification paper, on the example of VSP Talnivskyi construction and economic professional college of UNUS, the current problems of the organization of accounting and analytical work were investigated and ways of solving the problems of this area of accounting were proposed.

Key words: accounting policy, estimate, cash expenditures, actual expenditures, budgetary institution.

ЗМІСТ

ВСТУП 4

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ 6

РОЗДІЛ ІІ. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА 16

2.1. Фінансово-економічний аналіз показників діяльності підприємства 16

2.2. Організація обліку навчального закладу 23

РОЗДІЛ ІІІ. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ УСТАНОВИ 39

ВИСНОВКИ 45

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 48

ДОДАТКИ 54

ВСТУП

Облікові операції в бюджетних установах є важливим чинником контролю щодо наявності та руху бюджетних і позабюджетних коштів. Дані операції ведуться на принципах, загальноприйнятих у міжнародній практиці. Бухгалтерський облік у бюджетних установах спрямований на виконання управлінської, контрольної й інформаційної функцій. Специфічними у веденні обліку в бюджетних установах є його об'єкти – доходи та видатки загального та спеціального фондів установ. Саме ці елементи облікової системи бюджетних установ є найбільш складними та відповідальними щодо їх обліку, контролю та аналізу. Загальний фонд бюджетних установ є початковим фінансуванням з бюджету, оскільки наповнюється за рахунок бюджетних асигнувань. Тому загальний фонд потребує особливої уваги щодо обліку, контролю та аналізу. Додатковим та вагомим джерелом фінансування в умовах обмежених бюджетних ресурсів є спеціальний фонд бюджетних установ. За цих умов важливим постає питання дослідження теоретичної сутності складових частин загального та спеціального фондів бюджетних установ, їх ефективного використання.

Дослідження актуальних питань ведення, організації бухгалтерського обліку, контролю та здійснення аналізу в бюджетних установах знайшли відображення в наукових працях багатьох вчених: П.Й. Атамаса, Р.Т. Джоги, Ф.Ф. Бутинця, С.В. Левицької, С.В. Свірко, Т.В. Канєвої, Л.М. Кіндрацької, Ю.С. Рудченка, Н.І. Сушка, О.І. Шуляк, І.Д. Фаріона та ін. Вивчення праць науковців свідчить про вагомість та цінність наукових розробок. Та, враховуючи недосконаліть бюджетного обліку, вадливим є питання подальшого дослідження загального та спеціального фондів бюджетних установ.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження теоретичних, методичних та організаційних питань організації обліку бюджетних установ, їх аналізу, розробка рекомендацій з їх удосконалення.

Реалізація мети полягає у виконанні завдань:

– розкрити сутність та складові організації обліку бюджетної установи;

– здійснити організаційно-економічну характеристику Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу;

– визначити методично-організаційні підходи обліку діяльності навчального закладу;

– здійснити аналіз складових частин загального та спеціального фондів бюджетної установи з використанням коефіцієнтного аналізу;

– запропонувати шляхи покращення організації облікової роботи закладу.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку бюджетної установи та аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності закладу.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та організаційні питання організації обліку, формування та використання складових частин загального та спеціального фондів бюджетних установ, їх аналіз.

Методами дослідження є методи узагальнення і порівняння, аналізу і синтезу, індукції та дедукції, методи комплексного економічного аналізу, методи абстрагування. Теоретико-методологічну основу дослідження становить діалектичний метод пізнання й системний підхід до вивчення економічних явищ.

Інформаційним забезпеченням є показники фінансово-господарської діяльності бюджетних установ. У процесі дослідження вивчені законодавча база, праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів щодо питань обліку, аналізу та контролю складових частин загального та спеціального фондів бюджетних установ.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Бюджетні установи в своїй діяльності спрямовані на задоволення соціальних та культурних потреб суспільства та держави. Законодавство України визначає бюджетну установу як заклад, установу чи організацію, що створюється органами державної влади за рахунок фінансування з державного/місцевого бюджету та в окремих випадках з власних надходжень [6]. В основному бюджетні установи мають неприбутковий характер, оскільки основною метою їх діяльності не визначається отримання прибутку. Тобто характер їх діяльності визначається як надання безоплатних послуг населенню у різних сферах діяльності людини. Процес надання таких послуг пов'язаний із доходами, тобто асигнуваннями із бюджету країни. Фактично усі спрямовані видатки на виконання своїх функцій та доходи, за рахунок яких виконуються видатки, відображаються у кошторисі бюджетної установи за поточний рік.

Організація облікового процесу у бюджетній установі зосереджена на основних складових обліку – це загальному та спеціальному фондах бюджетної установи. Тому, в першу чергу, слід розглянути теоретичні основи формування згаданих фондів з метою дослідження організації їх обліку і аналізу у наступних розділах кваліфікаційної роботи.

Поряд з цим отриманих коштів з бюджету дуже часто є недостатньо для фінансування своєї діяльності для бюджетних установ. Тому вони отримують кошти як плата за надані послуги, орендна плата, від продажу майна установи, благодійна допомога, дарунки тощо від сторонніх осіб (юридичних або фізичних).

При отриманні асигнувань з бюджету бюджетній установі варто дотримуватись певних принципів (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Принципи використання бюджетних асигнувань

Бюджетний розпис розпорядників коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів передбачає отримання бюджетних асигнувань, які є основою для затверджених кошторисів.

Під кошторисом бюджетної установи вважається основний плановий документ, згідно якого бюджетна установа отримує повноваження по одержанню доходів та виконанню видатків, встановлює розмір і напрями застосування коштів щодо виконання основних функцій бюджетною установою та досягнення основних цілей, спланованих на рік згідно бюджетних призначень [54].

Кошторис бюджетної установи складається з двох складових:

– загального фонду;

– спеціального фонду (рис. 1.2) [32; 42].

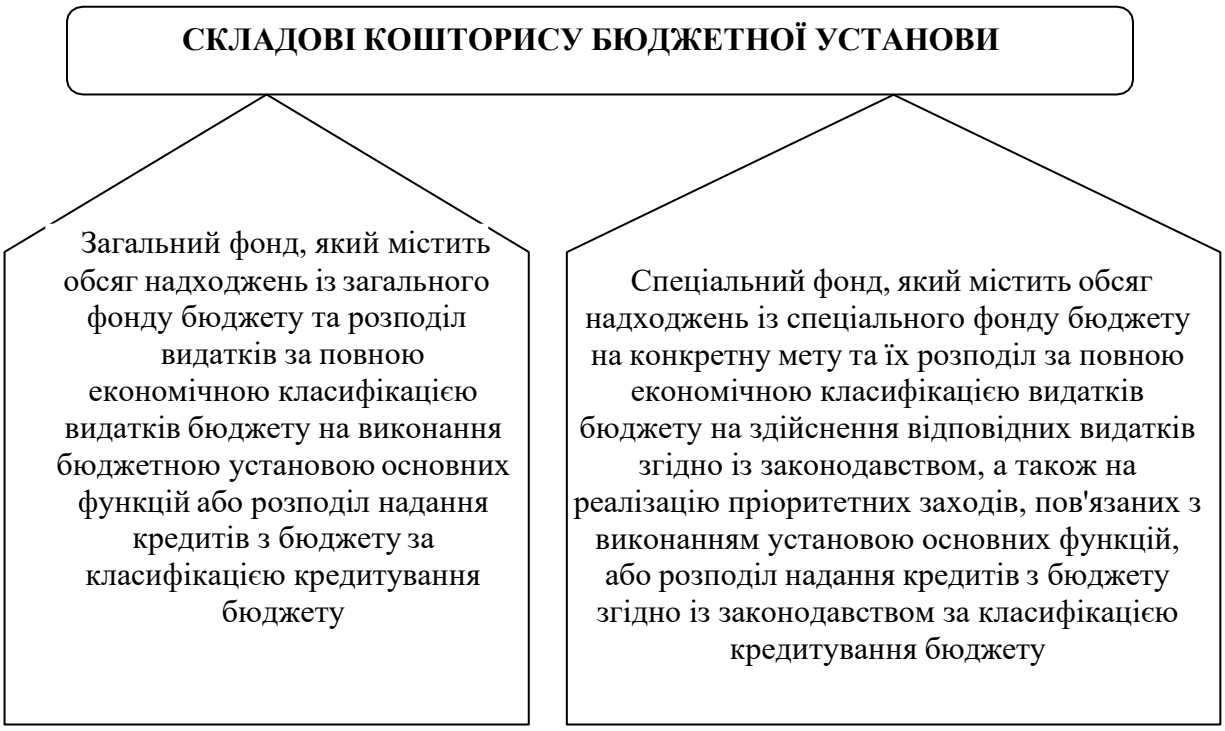

Рис. 1.2. Складові кошторису бюджетної установи

Існування бюджетної установи відбувається за рахунок отриманих коштів, як з державного, так і місцевого бюджетів, і крім того за рахунок власних надходжень (рис. 1.3).

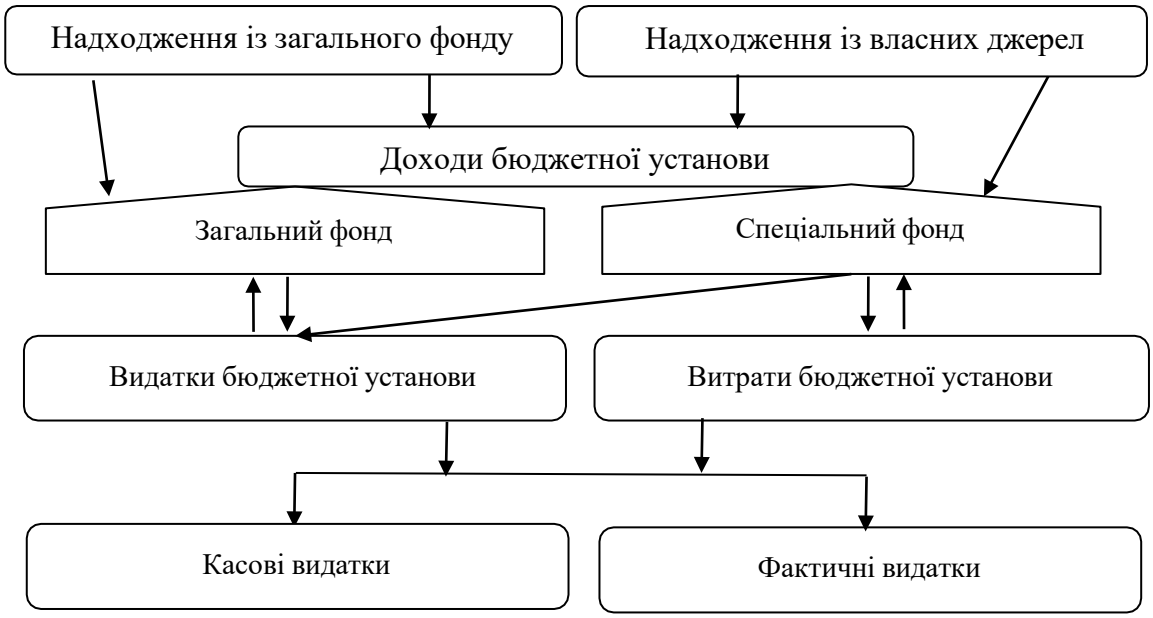

Рис. 1.3. Взаємозв’язки доходів та видатків бюджетної установи

Сучасний рівень формування державних фінансів, соціально- економічна криза в країні зумовила скорочення видатків та пошук шляхів витрачання доходів в оптимальних пропорціях. В результаті причина економії державних коштів зумовили обмеження фінансування бюджетних установ.

Відповідно бюджетні установи через відсутність повного фінансування з державного бюджету мають гостру потребу в додаткових коштах для виконання основних функцій. Це спричинює для бюджетних установ необхідність в ефективному використання бюджетних асигнувань та в пошуку додаткових джерел надходження коштів.

Таким джерелом наповнення коштів бюджетної установи є надходження в спеціальний фонд – кошти від виконання робіт, надання платних послуг, отримані гранти, дарунки, благодійні допомоги, інші надходження [16; 33; 38].

Діяльність бюджетних установ має свої особливості, які зумовлюють відповідну специфіку нормативного забезпечення облікового процесу в установах державного сектору. Нормативно-правове забезпечення обліку у бюджетних установах можна поділити на три рівні: вищий рівень – регулює діяльність всіх суб'єктів господарювання, незалежно від форми власності; середній рівень – характеризується нормативним забезпеченням обліку діяльності установ державного сектору економіки; нижчий рівень – визначає перелік нормативів, які розроблені і функціонують виключно для забезпечення діяльності конкретної установи.

Основою ведення обліку є базові нормативи, які прийняті основним законодавчим органом України і визначають правові засади функціонування суб'єктів господарювання різних форм власності. Сюди відноситься Конституція України [21], Господарський Кодекс України [9], Цивільний Кодекс України [51], Трудовий Кодекс України, Кодекс про адміністративні правопорушення, Податковий Кодекс України [35]. У цій нормативній ланці важливо виділити, Бюджетний кодекс України та Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [40].

Сьогоднішній стан бюджетної сфери має низку проблем: у багатьох випадках розширений штат працівників і обмеженість фінансових ресурсів. Розширення штату працівників ґрунтувалося на збільшенні обсягів бюджетних послуг, які мали надавати громадянам. Особливістю бюджетних послуг була їх повна або часткова безоплатність та встановлення гарантованого мінімуму для населення. Безоплатність бюджетних послуг і низька оплата праці у цій сфері зумовила низьку їх якість. Держава поставила завдання покращити якість бюджетних послуг. Одним із шляхів такого якісного покращення вбачалося зменшення чисельності працівників бюджетної сфери і збільшення оплати праці тим, хто залишився. Але різке скорочення працівників бюджетних установ має негативну соціальну складову та поглиблює соціальну напругу в суспільстві. Крім реального скорочення часто має місце імітація такого процесу.

Власне мова йде про анонсування скорочення одних структур і через певний проміжок часу виникнення інших структур, які дублюють функції попередників, або тих, які вже давно працюють у цій сфері. Все це не призводить до покращення фінансового стану бюджетної системи з її обмеженими фінансовими ресурсами у доволі небагатій країні.

Питання модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі висвітлено у працях Н. Сушко, О. Шунь, С. Левицької, Л. Литвиненко, М. Білухи, І. Горковенко, С. Голова, Р. Джоги, Л. Корецкого, А. Кузьминського, О. Коваль, С. Свірко, С. Зубілевич, О. Чечуліної та інших.

Так, провідний науковець О. Дорошенко [13] у своїх дослідженнях стверджує, що головні бухгалтери повинні не лише констатувати результати виконання кошторису, а й приймати адекватні управлінські рішення щодо цільового та ефективного використання бюджетних коштів у відповідності до їхнього функціонального призначення. Н. Марценяк [27], Л. Гізатуліна та Н. Сушко [8], розглядають специфіку реформування системи бухгалтерського обліку через призму можливостей суміщення національних положень

(стандартів) бухгалтерського обліку у державному секторі з міжнародними стандартами та їх гармонізації зі статистикою державних фінансів та системою національних рахунків України. Таким чином, питання організації управлінського обліку суб'єктами державного сектору досліджені не достатньо та потребують більш детального вивчення, особливо в частині розробки принципів обліку та аналізу доходів, витрат та фінансових результатів за спеціальним фондом.

Основним завданням обліку у процесі фінансово–господарської діяльності бюджетної установи є забезпечення своєчасного, точного, повного відображення всіх господарських операцій у бухгалтерських документах та використання виділених коштів з бюджетів різних рівнів за цільовим призначенням.

У реформуванні обліку бюджетних установ одним з важливих методичних підходів є обґрунтування управлінського обліку та аналізу в фінансово-господарському механізмі бюджетних установ. Так, управлінський облік визначається як сукупність методів та процедур, які забезпечують підготовку і надання інформації для планування, контролю і прийняття рішень на різних рівнях управління підприємством, установою, організацією [Svirko].

Ми погоджуємося з думкою, що управлінський облік повинен бути орієнтований не тільки на обліково-реєстраційні завдання, але і на оперативний фінансовий аналіз та прогнозування. Можливість застосування цих процедур забезпечується за рахунок застосування таких сучасних методів, як контролінг та інформаційні технології [1]. Дані управлінського обліку служба контролінгу може використовувати для рекомендацій по розробці стратегічної політики навчального закладу.

Зауважимо, що головною метою аналізу господарської діяльності є прийняття правильного рішення для оптимізації своїх інтересів, що виходить за рамки інформації, обмеженої лише даними традиційного бухгалтерського обліку. Управлінський облік у бюджетних установах передбачає формування та передачу інформаційно-аналітичних даних управлінському персоналу для

обґрунтування вибору, підготовки та прийняття управлінських рішень у сфері контролю, планування, прогнозування ефективності діяльності суб'єктів господарювання в частині ціноутворення продуктів діяльності (послуг, робіт, продукції) бюджетних установ та оцінки ефективності їх діяльності [43].

Для навчальних закладів доцільно буде використовувати поєднання цих двох термінів: управлінський облік та аналіз. Управлінський аналіз – це аналіз, призначений для внутрішнього користування, носить конфіденційний характер і призначений для оцінки поточних та майбутніх результатів діяльності структурних підрозділів та діяльності установи загалом із метою прийняття оперативних управлінських рішень. Головна мета управлінського аналізу діяльності бюджетних установ – отримання ключових параметрів, що дають об'єктивну і найбільш точну картину економічного, господарського стану та фінансових результатів діяльності установ сектора загального державного управління.

Під час проведення управлінського аналізу використовуються різноманітні методи, що зумовлені широким спектром вирішуваних ним завдань. Так, проведення ретроспективного аналізу виконують шляхом порівняння фактичних результатів із бюджетними і виявляють причини їх відхилень. Процедури короткострокового перспективного аналізу, спрямованого на ухвалення тактичних управлінських рішень, включають дослідження прогнозних співвідношень надходжень та витрат поточних періодів, доходи і витрати майбутніх періодів. У навчальному закладі необхідно вирішити проблему підвищення ефективності використання коштів спеціального фонду. Прийнявши як узагальнюючий показник ефективності відношенням надходжень до витрачання, необхідно проаналізувати елементи надходжень коштів і елементи витрат, а потім здійснити пошук варіантів збільшення надходжень та зниження витрат [15].

РОЗДІЛ ІІ. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Фінансово-економічний аналіз показників діяльності підприємства

Відокремлений структурний підрозділ «Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж Уманського національного університету садівництва» - заклад вищої освіти І-ІІ рівнів акредитації, що розташований у місті Тальне Черкаської області. Є структурним підрозділом Уманського національного університету садівництва. Заснований у 1927 році як сільськогосподарська школа в приміщенні колишнього графського палацу. У 1930 році за рішенням радянського уряду агрошколу було перетворено в технікум технічних культур. У роки радянсько-німецької війни технікум було евакуйовано до Уралу. З 1944 року сільськогосподарський технікум випускав лише агрономів-буряководів, а з 1947 року були відкриті відділи агрономії, зоотехніки, зооветеринарії. 1 липня 1967 року відбулась реорганізація Тальнівського сільськогосподарського технікуму в будівельний технікум. У 1999 році в Тальнівському державному будівельно-економічному коледжі було створено відділення програмування. У 2006 році змінено статус коледжу - став Тальнівським будівельно-економічним коледжем Уманського державного аграрного університету.

Навчальний заклад здійснює підготовку фахівців за такими спеціальностями:

- 192 «Будівництво та цивільна інженерія»;
- 192 «Будівництво та цивільна інженерія» ОПП «Опорядження будівель і споруд та будівельний дизайн»;
- 192 «Будівництво та цивільна інженерія ОПП «Будівництво, експлуатація і ремонт автомобільних доріг і аеродромів»;

- 071 «Облік і оподаткування»;
- 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»;
- 121 «Інженерія програмного забезпечення».

Основним джерелом інформації для аналізу є бухгалтерський баланс ВСП структурний підрозділ Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС. Його значення настільки велике, що аналіз фінансового стану установи нерідко називають аналізом балансу. Відповідно до загальноприйнятих стандартів обліку, баланс розкриває зміст понять активу і пасиву.

Для вивчення фінансового стану Тальнівського будівельно-економічного коледжу необхідна інформація про економічні ресурси, що ним контролюються, його фінансову структуру та платоспроможність, а також здатність адаптуватись до змін середовища, в якому воно функціонує.

При аналізі балансу рекомендується використовувати горизонтальний і вертикальний аналіз фінансової звітності. Горизонтальний аналіз полягає у співставленні фінансових даних за 5 років у відносному та абсолютному вимірюваннях (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз балансу Тальнівського будівельно-економічного коледжу УНУС, тис.грн.

Назва	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення (тис.грн) 2022 р. від 2018 р.	Відносне відхилення (%)2022 р. від 2018 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Нефінансові активи	**2859920**	**3267918**	**2962929**	**2935031**	**3029390**	169470	105,93
Основні засоби: залишкова вартість	2365494	2572660	1958061	1887093	1780526	-584968	75,27
Нематеріальні активи: залишкова вартість	4020	524	-	-	-	-4020	0,00
Незавершені капітальні інвестиції	396052	396052	396052	396052	396052	-	-
Запаси	94354	298682	608816	651886	852812	758458	903,84
Фінансові активи	**137750**	**148342**	**206246**	**332019**	**498348**	360598	361,78
Поточна дебіторська заборгованість: за розрахунками з бюджетом	49229	36191	14821	50543	15577	-33652	31,64
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1793	338	1894	627	-	-1793	-
за розрахунками із соціального страхування	-	3321	11592	4947	7247	7247	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	81002	95163	126360	194450	294526	213524	363,60
Грошові кошти та їх еквіваленти	11452	13329	54579	81452	40798	29346	356,25
Актив, всього	**2997670**	**3416260**	**3169175**	**3267050**	**3527738**	530068	117,68

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал та фінансовий результат	**2578390**	**2974329**	**2647351**	**2727701**	**2741750**	163360	106,34
Внесений капітал	6664570	6567288	6596838	6670387	6692940	28370	100,43
Капітал у дооцінках	168137	429996	429996	429996	429996	261859	255,74
Фінансовий результат	-4254317	-4419007	-4775535	-4768734	-4777238	-522921	112,29
Зобов'язання	**419280**	**441931**	**521824**	**539349**	**785988**	366708	187,46
Поточні зобов’язання : За платежами до бюджету	261473	284122	334621	356849	403888	142415	154,47
за розрахунками за товари, роботи, послуги	2396	2049	2009	7735	2009	-387	83,85
за розрахунками з оплати праці	-	-	9215	4948	7247	7247	-
за розрахунками із соціального страхування	8794	74728	80557	-	75586	66792	859,52
Інші поточні зобов’язання	67465	81032	95422	169817	297258	229793	440,61
Пасив, всього	**2997670**	**3416260**	**3169175**	**3267050**	**3527738**	530068	117,68

Наведені дані в таблиці 2.1 дають змогу зробити такі висновки:

1. Загальна сума активів з кожним роком змінювалась, з 2018 року до 2022 вона зросла на 530068 тис. грн., або 17,68 %. Це зростання відбулось за рахунок зростання запасів більш ніж у 8 разів; грошових коштів на 256 % або 29346 тис. грн. та іншої поточної дебіторської заборгованості на 263 %.

2. Що стосується структури нефінансових активів, то можна зазначити, що вони змінювались як в позитивний так и в негативний бік. Основні засоби в 2022 році у порівнянні з 2018 роком збільшились на 169470 тис. грн. (5,93%). Що стосується нематеріальних активів, то їх вартість зменшилася на 24,7 % за аналізований період. На протязі 2022 року сформувалась дебіторська заборгованість, вона склала 6870,01 грн., що складає 100% у порівнянні з минулими роками і це є негативною тенденцію.

3. При аналізі пасиву слід зазначити, що зобов'язання Тальнівського будівельно-економічного коледжу протягом п'яти років як збільшувались, так і зменшувались, поточна кредиторська заборгованість у 2022 році в абсолютному значенні збільшилась на 366708 тис.грн. (або 87,46%). Це показує, що Тальнівський будівельно-економічний коледж протягом 2018-2022 років невчасно розраховувався з бюджетом та працівниками.

Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж є бюджетною установою і фінансується за рахунок коштів загальнодержавного бюджету, тому не може збільшити свої доходи і покращити своє фінансове становище, все залежить від того в якому обсязі і як вчасно перераховуються кошти, а коледж може лише в певній мірі економити кошти і правильно їх розподіляти.

Вертикальний аналіз балансу дозволяє зробити висновок про структуру балансу в поточному стані, а також проаналізувати динаміку цієї структури. Технологія вертикального аналізу полягає у тому, що загальну суму балансу приймають за 100% і кожну статтю фінансової звітності представляють у вигляді відсоткової частки від прийнятого базового значення.

Проведемо вертикальний аналіз на підставі даних балансу Тальнівський

будівельно-економічний фаховий коледж (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Вертикальний аналіз балансу Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу, тис.грн

Назва	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
1	2	3	4	5	6
Нефінансові активи	**95,40**	**95,66**	**93,49**	**89,84**	**85,87**
Основні засоби:	78,91	75,31	61,78	57,76	50,47
Нематеріальні активи:	0,13	0,02	-	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	13,21	11,59	12,50	12,12	11,23
Запаси	4,60	4,34	6,51	10,16	14,13
Фінансові активи	**4,60**	**4,34**	**6,51**	**10,16**	**14,13**
Поточна дебіторська заборгованість: за розрахунками з бюджетом	1,64	1,06	0,47	1,55	0,44
за розрахунками за товари, роботи, послуги	0,06	0,01	0,06	0,02	-
за розрахунками із соціального страхування	-	0,10	0,37	0,15	0,21
Інша поточна дебіторська заборгованість	2,70	2,79	3,99	5,95	8,35
Грошові кошти та їх еквіваленти	0,38	0,39	1,72	2,49	1,16
Актив, всього	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**
Власний капітал та фінансовий результат:	**86,01**	**87,06**	**83,53**	**83,49**	**77,72**
Зобов'язання:	**13,99**	**12,94**	**16,47**	**16,51**	**22,28**
Поточні зобов’язання : За платежами до бюджету	8,72	8,32	10,56	10,92	11,45
за розрахунками за товари, роботи, послуги	0,08	0,06	0,06	0,24	0,06
за розрахунками з оплати праці	-	-	0,29	0,15	0,21
за розрахунками із соціального страхування	0,29	2,19	2,54	-	2,14
Інші поточні зобов’язання	2,25	2,37	3,01	5,20	8,43
Пасив, всього	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**

Аналізуючи дані вертикального аналізу балансу Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу, можна зробити такі висновки:

1. Значну частку активів займають основні засоби, в 2018 році вона склала 78,91%, в 2022 році зменшилась і складала 50,47%. Це явище свідчить про зношення основних засобів, натомість не поповнення їх складу новими засобами матеріально-технічної бази установи.

2. Частка фінансових активів у балансі підприємства є не значною: в 2018 році вона складала близько 4,6%. Та протягом аналізованого періоду відбувалося незначне як збільшення, так і скорочення цієї частки. У 2022 році частка фінансових активів зросла у порівнянні з 2018 роком і становила 14,13%. Зрозуміло, що зростання частки фінансових активів в частині гроші та їх еквіваленти позначається позитивно, тому що свідчить про зростання ліквідних ресурсів на покриття різного роду заборгованостей.

Загальна ж тенденція характеризує зростання активів Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу та незначну зміну їх структури (рис. 2.1).

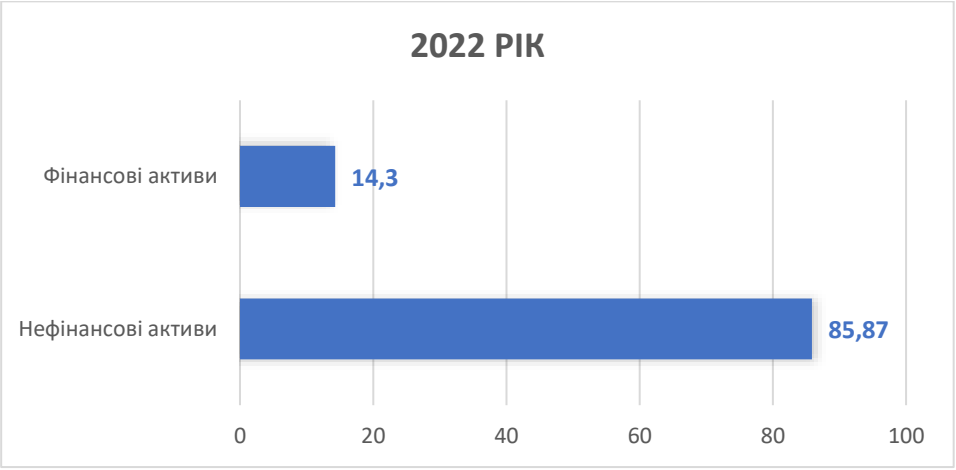

Рис. 2.1. Структура активу балансу у 2022 році Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу

3. Власний капітал підприємства знаходиться на рівні 86,01% - на початок

аналізованого періоду і 77,72% - на кінець аналізованого періоду від загальної суми пасивів, що говорить про високу платоспроможність і фінансову стійкість фахового коледжу.

4. Довгострокових зобов'язань Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж не має. Проте негативним явищем є збільшення за аналізований період короткострокових заборгованостей, які у структурі пасивів займають за період від 13,99% до 22,28%. Відобразимо динаміку власного капіталу і зобов'язань графічно (рис. 2.2).

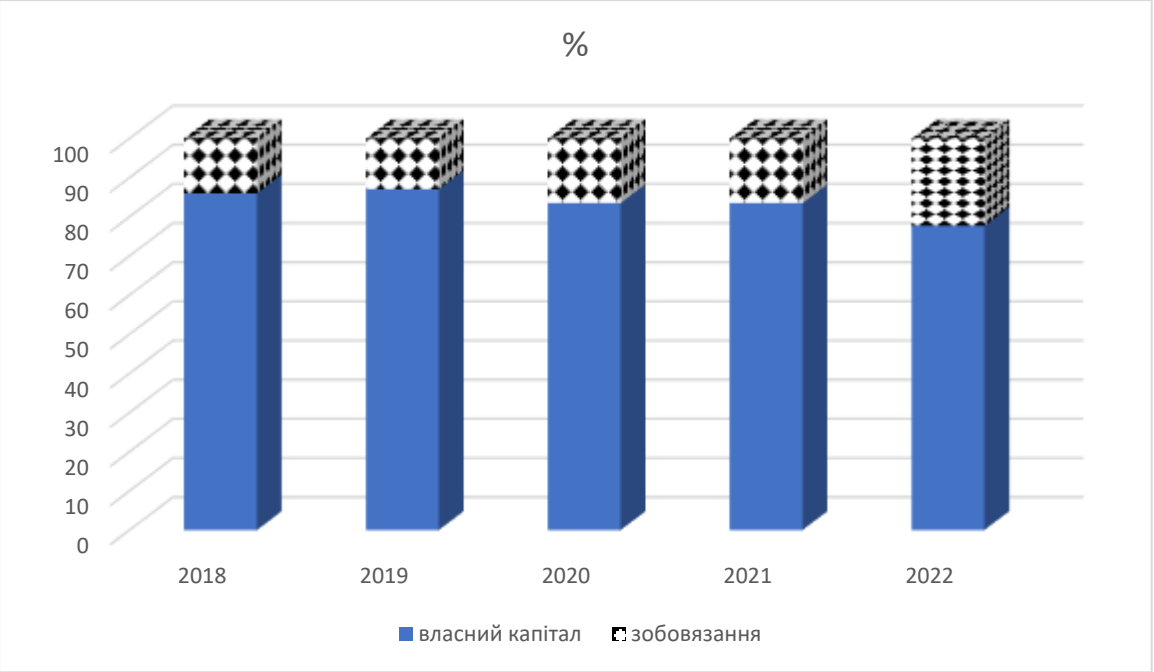

Рис. 2.2 Структура власного капіталу та зобов'язань Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу

Отже, основними висновками, зробленими при вертикальному аналізі балансу установи можуть бути такі: структура статей балансу демонструє тенденцію до зниження частки основних засобів і незначного зростання частки оборотних активів; також сформувалась дебіторська заборгованість, що є негативною тенденцією.

Таким чином, аналіз балансу Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу у горизонтальному і вертикальному розрізі показав, що установі бракує оборотних активів. Зокрема, спостерігається значна частка

необоротних активів і подальше збільшення частки грошей у сумі балансу.

Економіст, головний бухгалтер та керівник закладу розробляють кошторис на поточний рік, де відображають надходження та видатки як сумарно, так і у розрізі загального й спеціального фондів. Розроблені кошториси погоджуються з вищим органом. Одночасно з кошторисом на затвердження головному розпоряднику коштів заклад освіти подає плани асигнувань по загальному та спеціальному фондах, а також план використання бюджетних коштів (у т. ч. у помісячному розрізі), штатний розпис.

Важливим джерелом інформації для проведення аналізу слугують норми чинного законодавства, дані обліку, показники, узагальнені у кошторисах та інших планових документах, формах звітності (рис. 2.3).

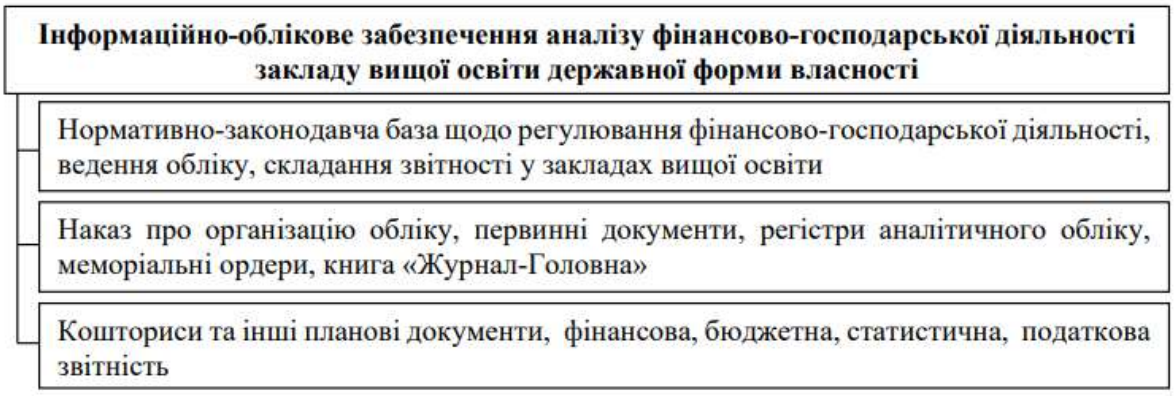

Рис. 2.3. Інформаційно-облікове забезпечення аналізу фінансово-господарської діяльності ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС

Аналіз виконання кошторису Тальнівського коледжу включає оцінювання структури і динаміки доходів і видатків, аналіз співвідношення касових та фактичних видатків.

При аналізування кошторису бюджетної установи важливим є використання одного з головних прийомів аналізування – порівняння. Це прийом полягає у зіставлення одного показника з іншими для того, щоб визначити спільні риси або ж розбіжності між ними, у випадку розбіжностей виявити причини. Так, відбувається порівняльний аналіз фактичних показників із показниками попередніх звітних періодів та з показниками плану.

Аналіз планових показників асигнувань з бюджету і коштів, що надійшли, подано в табл. 2.3.

Як видно з табл. 2.3., відхилення по надходженню асигнувань з бюджету були в 2020 р. в складі поточних видатків, зокрема на використання товарів і послуг (предмети, матеріали, обладнання та інвентар). Було заплановано отримання коштів на суму 240,59 тис. грн., фактично надійшло 236,51 тис. грн., тобто на 4,08 тис. грн. менше, ніж заплановано. По інших напрямах асигнувань кошти надійшли в повному обсязі. В 2020-2022 рр. запланований обсяг асигнувань Тальнівського коледжу отримав в повному обсязі, відхилень не було по жодному напряму асигнувань.

Аналізування структури і динаміки коштів загального фонду виконано в табл. 2.4.

Результати аналізу формування загального фонду Тальнівського коледжу засвідчили, що в 2021 р. порівняно з 2020 р. відбулися коливання у значеннях показників. Так, загальна сума асигнувань зросла на 3752,14 тис. грн. Це відбулося за рахунок зростання асигнувань на оплату праці та нарахувань (на 1284,25 тис. грн.) та на соціальне забезпечення (на 2837,52 тис. грн.). Асигнування на інші напрями загального фонду зменшилися: використання товарів і послуг (на 319,63 тис. грн.) та придбання основного капіталу (на 50 тис. грн.).

Результати аналізування формування загального фонду Тальнівського коледжу засвідчили, що в 2022 р. порівняно з 2021 р. відбулися позитивні зміни у значеннях показників. Так, відбулося зростання асигнувань в 2022 р. на 1513,34 тис. грн. за рахунок зростання асигнувань на оплату праці та нарахувань (на 933,94 тис. грн.), використання товарів і послуг (на 534,12 тис. грн.), соціальне забезпечення (на 45,28 тис. грн.).

Таблиця 2.3

Аналіз планових показників асигнувань з бюджету і коштів, що надійшли до загального фонду Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу

Показники	Затверджено на звітний рік			Надійшло коштів за звітний рік			Відхилення, тис. грн.		
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Видатки та надання кредитів - усього	9165,4	12913,4	14426,8	9161,3	12913,4	14426,8	-4,08	-	-
У тому числі: **Поточні видатки**	9115,4	12913,4	14426,8	9111,3	12913,4	14426,8	-4,08	-	-
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	7970,20	9254,45	10188,3	7970,20	9254,45	10188,39	-	-	-
Оплата праці	6543,20	7584,48	8357,92	6543,20	7584,48	8357,92	-	-	-
Нарахування на оплату праці	1427,00	1669,97	1830,47	1427,00	1669,97	1830,47	-	-	-
Використання товарів і послуг	1091,32	767,61	1301,73	1087,24	767,61	1301,73	-4,08	-	-
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	240,59	104,93	131,87	236,51	104,93	131,87	-4,08	-	-
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Продукти харчування	128,73	70,44	178,06	128,73	70,44	178,06	-	-	-
Оплата послуг (крім комунальних)	13,00	-	-	13,00	-	-	-	-	-
Видатки на відрядження	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Видатки та заходи спеціального призначення	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	709,00	592,24	991,80	709,00	592,24	991,80	-	-	-
Оплата теплопостачання	454,00	442,71	693,91	454,00	442,71	693,91	-	-	-
Оплата водопостачання та водовідведення	35,00	20,82	50,31	35,00	20,82	50,31	-	-	-
Оплата електроенергії	220,00	128,71	247,58	220,00	128,71	247,58	-	-	-
Оплата природного газу	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Оплата інших енергоносіїв	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Оплата енергосервісу	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Соціальне забезпечення	53,91	2891,43	2936,71	53,91	2891,43	2936,71	-	-	-
Стипендії	17,64	2859,62	2882,71	17,64	2859,62	2882,71	-	-	-
Інші виплати населенню	36,27	31,81	54,00	36,27	31,81	54,00	-	-	-
Інші поточні видатки	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Капітальні видатки	50,00	-	-	50,00	-	-	-	-	-
Придбання основного капіталу	50,00	-	-	50,00	-	-	-	-	-
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	50,00	-	-	50,00	-	-	-	-	-

Результати аналізу формування загального фонду Тальнівського коледжу засвідчили, що в 2021 р. порівняно з 2020 р. відбулися коливання у значеннях показників. Так, загальна сума асигнувань зросла на 3752,14 тис. грн. Це відбулося за рахунок зростання асигнувань на оплату праці та нарахувань (на 1284,25 тис. грн.) та на соціальне забезпечення (на 2837,52 тис. грн.). Асигнування на інші напрями загального фонду зменшилися: використання товарів і послуг (на 319,63 тис. грн.) та придбання основного капіталу (на 50 тис. грн.).

Результати аналізування формування загального фонду Тальнівського коледжу засвідчили, що в 2022 р. порівняно з 2021 р. відбулися позитивні зміни у значеннях показників. Так, відбулося зростання асигнувань в 2022 р. на 1513,34 тис. грн. за рахунок зростання асигнувань на оплату праці та нарахувань (на 933,94 тис. грн.), використання товарів і послуг (на 534,12 тис. грн.), соціальне забезпечення (на 45,28 тис. грн.).

В 2021-2022 рр. відсутні асигнування з бюджету на капітальні видатки.

Найбільшу питому вагу в 2020-2022 рр. в асигнуваннях з бюджету до загального фонду складала оплата праці та нарахування на заробітну плату (відповідно 86,96%, 71,66% і 70,62%). В 2021-2022 рр. значно зросла питома вага асигнувань з бюджету на соціальне забезпечення (відповідно 22,39% і 20,36%), що відбулось за рахунок отримання коштів на виплату стипендій для пільгових категорій. Інші складові асигнувань до загального фонду складають незначну частку.

Важливим при проведенні аналізування загального фонду є дослідження касових та фактичних видатків, їх співвідношення [47]. Вони можуть бути рівними, касові видатки можуть перевищувати фактичні видатки, або ж навпаки – фактичні видатки більші за касові. Дослідження взаємозв'язків між ними дає можливість вияснити умови виконання кошторису. При цьому вивчаються динамічні та структурні зміни у касових та фактичних видатках.

Таблиця 2.4.

Аналіз структури і динаміки коштів загального фонду Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу

Показники	Надійшло коштів за звітний рік						Відхилення					
	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2021/2020			2022/2021		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	Темп зростання, %	Структура, %	тис. грн.	Темп зростання, %	Структура, %
Видатки та надання кредитів - усього	9161	100	12914	100	14427	100	3752	41	-	1513	12	-
У тому числі: **Поточні видатки**	9111	99	12914	100	14427	100	3802	42	1	1513	12	-
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	7970	87	9255	72	10188	71	1284	16	-15	934	10	-1
Оплата праці	6543	71	7585	59	8358	58	1041	16	-13	773	10	-1
Нарахування на оплату праці	1427	16	1670	13	1831	13	243	17	-3	161	10	0
Використання товарів і послуг	1087	12	768	6	1302	9	-320	-29	-6	534	70	3
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	237	3	105	1	132	1	-132	-56	-2	27	26	0
Продукти харчування	129	1	70	1	178	1	-58	-45	-1	108	153	1
Оплата послуг (крім комунальних)	13	0	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	709	8	592	5	992	7	-117	-17	-3	400	68	2
Оплата теплопостачання	454	5	443	3	694	5	-11	-3	-2	251	57	1
Оплата водопостачання та водовідведення	35	0	21	0	50	0	-14	-41	0	30	142	0
Оплата електроенергії	220	2	129	1	248	2	-91	-42	-1	119	92	1
Соціальне забезпечення	54	1	2891	22	2937	20	2838	5263	22	45	2	-2
Стипендії	18	0	2860	22	2883	20	2842	162р	22	23	1	-2
Інші виплати населенню	36	0	32	0	54	0	-5	-12	0	22	70	0
Капітальні видатки	50	1	-	-	-	-	-50	-100	-1	-	-	-
Придбання основного капіталу	50	1	-	-	-	-	-50	-100	-1	-	-	-
Придбання обладнання і предм. довг. користування	50	1	-	-	-	-	-50	-100	-1	-	-	-

Результати вивчення касових та фактичних видатків Тальнівського коледжу подано на рис. 2.4., 2.5., 2.6.

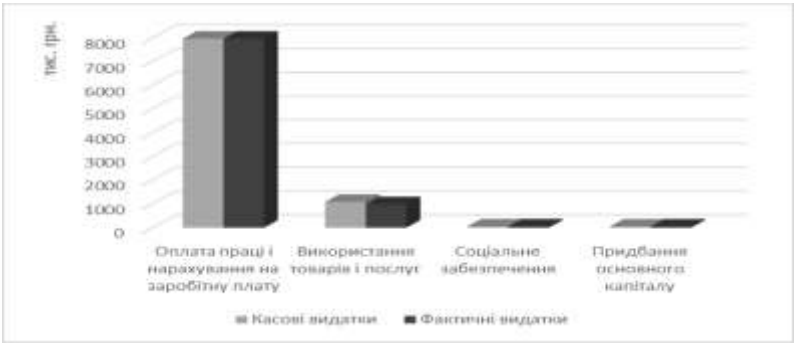

Рис. 2.4. Касові та фактичні видатки загального фонду Тальнівського коледжу у 2020 році

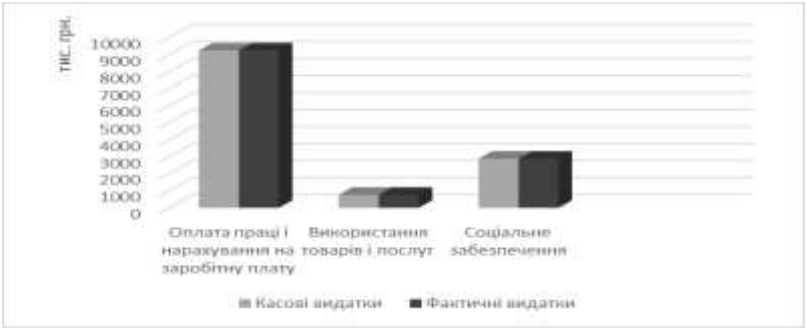

Рис. 2.5. Касові та фактичні видатки загального фонду Тальнівського коледжу у 2021 році

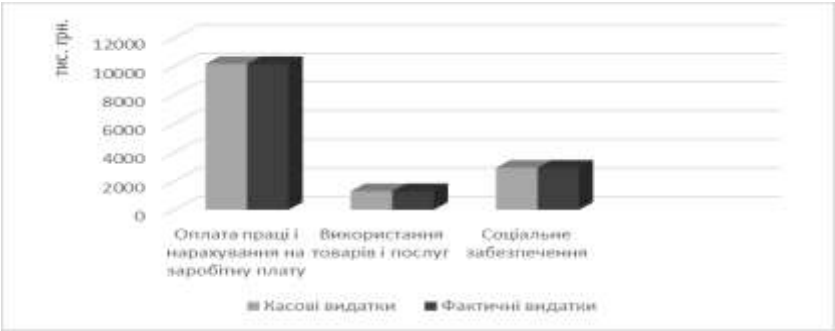

Рис. 2.6. Касові та фактичні видатки загального фонду Тальнівського коледжу у 2022 році

Дані звітності Тальнівського коледжу засвідчили про рівність касових та фактичних видатків загального фонду в 2021-2022 рр. в розрізі складових видатків. Це підтверджує виконання кошторису коледжу в повному обсязі. Лише

в 2020 р. фактичні видатки на використання товарів і послуг були меншими, ніж касові видатки.

Аналіз надходження та використання коштів спеціального фонду

Послідовність проведення аналізування складових частин спеціального фонду полягає в наступному:

– оцінювання складу, структурних та динамічних змін спеціального фонду в розрізі показників залишків, надходжень коштів і їх видатків за допомогою вертикального та горизонтального аналізу;

– аналіз складових частин спеціального фонду за кожною позицією звітності шляхом порівняння за декілька періодів з метою визначення ролі фінансування за спеціальним фондом;

– розрахунок структурних змін показників з оцінюванням впливу факторів на кінцевий результат з метою визначення вагомих складових частин в складі спеціального фонду в розрізі доходів та видатків;

– аналізування виконання плану надходжень спеціального фонду шляхом порівняння планових показників з фактичним отриманням коштів бюджетною установою;

– аналізування виконання плану видатків спеціального фонду з метою вивчення виконання кошторису по спеціальному фонду;

– аналізування руху складових частин спеціального фонду [7; 15].

Аналіз виконання плану надходжень спеціального фонду подано на рис. 2.7.

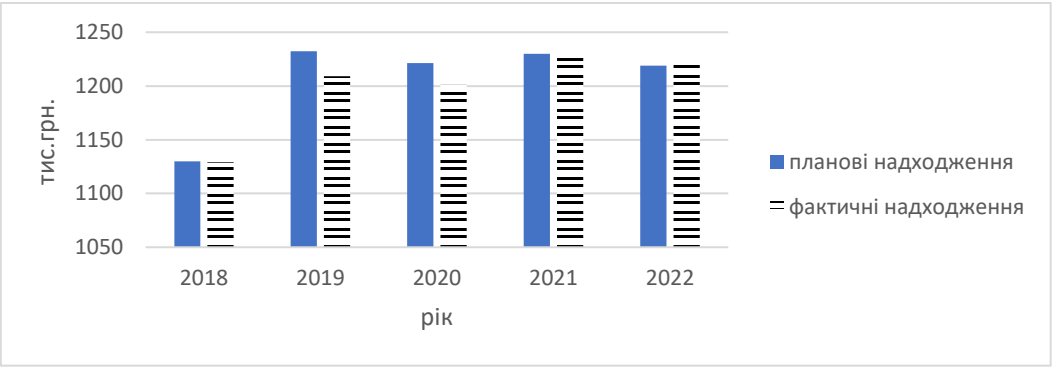

Рис. 2.7. Аналіз виконання плану надходжень спеціального фонду в

Тальнівському будівельно-економічному фаховому коледжі УНУС

Як видно з рис. 2.7. в 2020 р. і 2022 р. було отримано менше коштів, ніж заплановано. Лише в 2021 р. Тальнівський коледж перевиконав план по надходженнях до спеціального фонду.

Аналіз виконання плану видатків спеціального фонду подано на рис. 2.8.

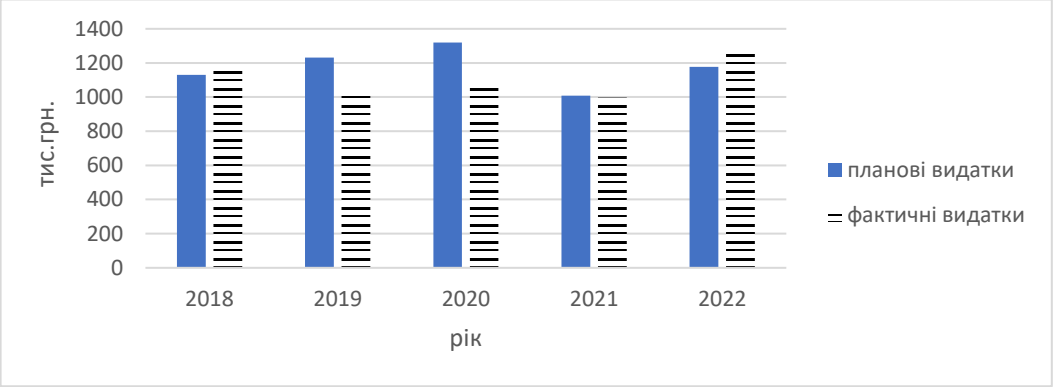

Рис. 2.8. Аналіз виконання плану видатків спеціального фонду в Тальнівському будівельно-економічному фаховому коледжі УНУС

Як видно з рис. 2.8. видатки спеціального фонду Тальнівського коледжу протягом 2020-2022 рр. були меншими, ніж планові показники.

Більш детально аналіз надходжень та видатків в розрізі складових частин до спеціального фонду подано в табл. 2.5., 2.6., 2.7.

Таблиця 2.5. показує, що в 2021 р. збільшилося порівняно з 2018 р. на 102,39 тис. грн. Це відбулось за рахунок зростання надходжень коштів за послуги, що надаються коледжем згідно з їх основною діяльністю, на 85,26 тис. грн. (на 14,90%) та додаткової (господарської) діяльності на 16,78 тис. грн. (на 3,01%). Кошти від реалізації в установленому порядку майна в 2018 р. були відсутні, в 2021 р. склали 0,36 тис. грн. В 2022 р. спостерігалась протилежна ситуація – кошти зменшились на 10,99 тис. грн., що було результатом зменшення коштів від додаткової (господарської) діяльності на 110,82 тис. грн. (на 19,29%). Хоча при цьому кошти за послуги, що надаються коледжем згідно з їх основною діяльністю, збільшились на 99,30 тис. грн. (на 15,10%). В 2022 р. кошти від

реалізації в установленому порядку майна зросли на 0,52 тис. грн. порівняно з 2021 р. В структурі коштів найбільшу частку складали кошти за послуги, що надаються коледжем згідно з їх основною діяльністю: в 2018 р. – 50,65%, в 2021 р. – 53,36%, в 2022 р. – 61,97%. Частка коштів від додаткової (господарської) діяльності з 2018 р. до 2022 р. зменшилась з 49,35% до 37,96%.

Видатки спеціального фонду Тальнівського коледжу в 2021 р. зменшились порівняно з 2018 р. на 176,14 тис. грн., а в 2022 р. зросли на 87,27 тис. грн. Видатки повністю були спрямовані на поточні видатки, капітальні видатки з коштів, отриманих як плата за послуги, не здійснювались. Видатки на оплату праці та нарахування на заробітну плату в 2022 р. зросли на -58,7 тис. грн. (на 8%). Видатки на використання товарів і послуг в в 2022 р. у порівнянні з 2018 р. – зросли на 37,38 тис. грн. (11,41%).

В структурі видатків 2022 року найбільшу питому вагу займала оплата праці (62,81.). Інші складові видатків займали менше 20% в структурі видатків.

Таблиця 2.5

Аналіз структури і динаміки надходжень до спеціального фонду (плата за послуги) Тальнівського коледжу

Показники	Надійшло коштів за звітний рік										Відхилення		
	2018		2019		2020		2021		2022		2018/2022		
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	+/-, тис. грн.	Темп зростання, %	Структура, %
Надходження коштів - усього	1129,98	100,00	1209,00	100,00	1201,0	100,00	1232,37	100,00	1221,38	100,00	102,39	9,06	-
За послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю	572,33	50,65	625,00	51,69	703,00	58,53	657,59	53,36	756,89	61,97	85,26	14,90	2,71
Від додаткової (господарської) діяльності	557,65	49,35	584,0	48,30	498,00	41,47	574,43	46,61	463,61	37,96	16,78	3,01	-2,74
Від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)	-	-	-	-	-	-	0,36	0,03	0,88	0,07	0,36	-	0,03

Таблиця 2.6.

Аналіз структури і динаміки видатків спеціального фонду (плата за послуги) Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу УНУС

Показники	Видатки за звітний рік										Відхилення		
	2018		2019		2020		2021		2022		2018/2022		
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	+,-	Темп зростання, %	Структура, в.п.
Видатки у тому числі:	1174,66	100	1019,72	100	1072,2	100	998,52	100	1261,93	100	87,27	107,43	-
Поточні видатки	1174,66	100	1019,72	100	1072,2	100	998,52	100	1261,93	100	87,27	107,43	-
Оплата праці та соціальні нарахування і	733,94	62,48	608,76	**59,70**	635,73	59,29	513,51	51,43	792,64	62,81	58,7	108,00	0,33
Оплата праці	601,59	51,21	498,98	48,93	521,09	48,60	398	39,86	630,42	49,96	28,83	104,79	-1,26
Нарахування на оплату праці	132,35	11,27	109,78	10,77	114,64	10,69	115,51	11,57	162,22	12,85	29,87	122,57	1,59
Використання товарів і послуг	327,6	27,89	297,84	29,21	304,89	28,44	360,21	36,07	364,98	28,92	37,38	111,41	1,03
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	174,04	14,82	156,09	15,31	159	14,83	196,16	19,65	192,42	15,25	18,38	110,56	0,43
Оплата послуг (крім комунальних)	112,06	9,54	96,45	9,46	101,09	9,43	106,72	10,69	111,9	8,87	120,71	99,86	-0,67
Видатки на відрядження	41,5	3,53	45,3	4,44	44,8	4,18	57,33	5,74	60,66	4,81	19,16	146,17	1,27
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	113,12	9,63	113,12	11,09	131,58	12,27	124,8	12,50	104,31	8,27	-8,81	92,21	-1,36
Оплата теплопостачання	84,74	7,21	90,45	8,87	91,98	8,58	86,93	8,71	64,06	5,08	-20,68	75,60	-2,14
Оплата водопостачання та							20	2,00	29,96	2,37	29,96	-	2,37
Оплата електроенергії	28,38	2,42	29,08	2,85	39,6	3,69	37,87	3,79	40,25	3,19	11,87	141,83	0,77

Таблиця 2.7

Аналізування структури і динаміки надходження та використання коштів спеціального фонду (інші джерела власних надходжень) Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу УНУС

Показники	Надійшло коштів (видатки) за звітний рік										Відхилення		
	2018		2019		2020		2021		2022		2022/2018		
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	+/-, тис.грн.	Темп зростання, %	Структура, %
Надходження коштів -усього	47,52	100	56,9	100	78,3	100	108,94	100	51,40	100	61,42	129,25	-
Від отриманих благодійних внесків, грантів та дарунків	47,52	100	56,9	100	78,3	100	108,94	100	51,40	100	61,42	129,25	-
Видатки та надання кредитів - усього	59,93	100	56,9	63,3	77,8	100	108,20	100	49,80	100	48,27	80,54	-
у тому числі:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні видатки	32,58	54,36	36,0	63,3	40,1	51,5	22,48	20,78	49,80	100	-10,10	-31,00	-33,59
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Використання товарів і послуг	32,58	54,36	36,0	63,3	40,1	51,5	22,48	20,78	49,80	100	-10,10	-31,00	-33,59
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	32,58	54,36	36,0	63,3	40,1	51,5	22,48	20,78	49,80	100	-10,10	-31,00	-33,59
Капітальні видатки	27,35	45,64	20,9	36,7	37,7	48,5	85,72	79,22	-	-	58,37	213,42	33,59
Придбання основного капіталу	27,35	45,64	20,9	36,7	37,7	48,5	85,72	79,22	-	-	58,37	213,42	33,59
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	27,35	45,64	20,9	36,7	37,7	48,5	85,72	79,22	-	-	58,37	213,42	33,59
Капітальні трансферти	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

В складі інших джерел власних надходжень до спеціального фонду Тальнівського коледжу 100% склали кошти від благодійних внесків, грантів та дарунків. Причому динаміка цих надходжень в 2018-2022 рр. змінювалась: в 2018 р. отримано 47,52 тис. грн., в 2021 р. – 108,94 тис. грн., в 2022 р. – 51,40 тис. грн.

Видатки з інших джерел власних надходжень спеціального фонду в 2018-2022 рр. склали відповідно 59,93 тис. грн., 108,2 тис. грн. і 49,8 тис. грн. При цьому поточні видатки склали в 2018 р. 32,58 тис. грн., в 2021 р. 22,48 тис. грн. і в 2022 р. 49,8 тис. грн. Вони повністю були спрямовані на закупівлю предметів, матеріалів, обладнання та інвентаря. Капітальні видатки склали в 2018 р. 27,35 тис. грн. і в 2021 р. 85,72 тис. грн., в 2022 р. капітальні видатки не здійснювалися.

В структурі видатків з інших джерел власних надходжень спеціального фонду в 2018 р. 54,36% склали поточні видатки, відповідно 45,64% капітальні видатки. В 2021 р. частка поточних видатків зменшилась до 20,78%, відповідно капітальні видатки зайняли 79,22%. В 2022 р. 100% видатків склали поточні видатки на закупівлю предметів, матеріалів, обладнання та інвентаря.

2.2. Організація обліково-аналітичної роботи навчального закладу

Відомо, що одним із найголовніших інструментів управління обліковим процесом закладу вищої освіти та його функціонування є облікова політика. Від того, наскільки вдало вона сформована, у які терміни вони затвердження значною мірою залежать ефективність діяльності та стратегія розвитку закладу у тривалій перспективі.

Організаційна структура обліку ВНЗ представляє собою бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером, якому підпорядковуються заступники за різними видами діяльності.

Ведення обліку й складання фінансової та бюджетної звітності у ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС здійснюється відповідно до НП(С)БОДС, інших нормативно-правових актів щодо ведення обліку. З 01.01.2021 р., у відповідності до Наказу МОН України від 17.02.2021 р. № 210, державні заклади вищої освіти внесли зміни в облікову політику для приведення облікової політики до єдиних підходів, розроблених для навчальних закладів, що належать до сфери управління МОН.

Облікова політика закладу вищої освіти державної форми власності погоджується суб'єктом державного сектору вищого рівня, який затверджує кошторис. При веденні обліку застосовують типові бухгалтерські проведення відповідно до затвердженої наказом МФУ № 1219 від 29.12.2015 р. (редакція від 27.07.2021 р.) «Типової кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами».

У більшості закладів вищої освіти державної форми власності облік ведуть за спрощеним варіантом меморіально-ордерної форми - «Журнал-Головна». Накопичувальними щомісячними відомостями при цьому слугують меморіальні ордери, які формуються у відповідності до Наказу МФУ «Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових регістрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання» від 08.09.2020 р. № 755 (редакція від 16.03.2021 р.) (рис. 2.10.).

Меморіальні ордери реєструються в книзі «Журнал-Головна», що відкривається на кожен рік. Наприкінці кожного місяця перевіряють правильність відображення записів за субрахунками, визначають сумарні обороти, кінцеві залишки. Також перевіряють повноту та достовірність інформації, яка перенесена з первинних документів у меморіальні ордери, регістри аналітичного обліку, відображена в оборотних відомостях, які складені у розрізі аналітичних рахунків на основі регістрів аналітичного обліку (карток,

книг). Підсумки оборотної відомості звіряються з оборотами та залишками синтетичних рахунків, які відображені у книзі «Журнал-Головна».

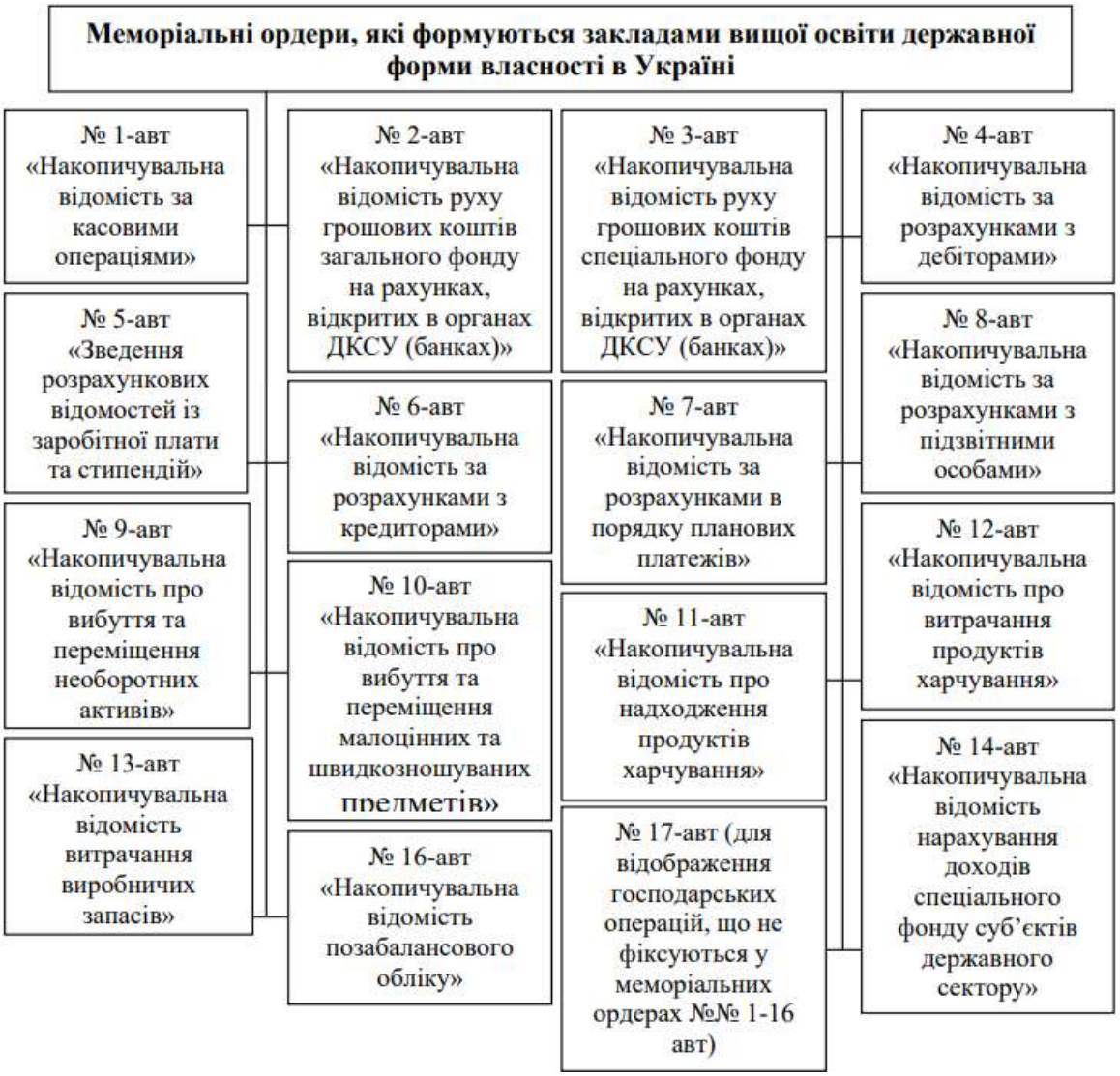

Рис. 2.10. Меморіальні ордери, які формуються у ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС

Джерело: узагальнено автором на підставі [25]

У обсязі бюджетних асигнувань ВСП Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу УНУС досить вагомими є частки асигнувань на оплату праці з нарахуваннями та стипендіальні виплати, і тому керівництво закладу значну увагу приділяє здійсненню контролю за станом розрахунків за такими виплатами.

Виплати працівникам формують наступні складові: поточні та інші виплати, виплати при звільненні. Поточні виплати працівникам формуються із заробітної плати та виплат за невідпрацьований час, премій та інших заохочувальних виплат. При веденні обліку таких виплат заклади вищої освіти державної форми власності керуються Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі 132 «Виплати працівникам», затвердженим наказом МФУ від 29.12.2011 р. № 1798 (у редакції від 01.01.2015 р.), нормами КЗпП та інших законодавчих актів України, а також внутрішніми регламентами.

Для обліку розрахунків з оплати праці використовують рахунок 65 «Розрахунки з оплати праці». За субрахунком 6511 зазначеного рахунку відображаються розрахунки із заробітної плати, на субрахунку 6512 - з виплати стипендій. Заробітну плату працівникам виплачують двічі на місяць (за умовами трудового договору), виходячи з місячного окладу працівника й кількості відпрацьованих днів у місяці.

Бухгалтерські проведення із відображення нарахування заробітної плати, а відповідно і понесених установою витрат за даними бухгалтерського обліку за рахунок бюджетних надходжень можна відобразити за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Кореспонденція рахунків із обліку витрат на оплату праці у ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	Нарахована заробітна плата	8011	6511	170565,9
2.	Нараховано лікарняні за перші 5 днів	8011	6511	1945,72
3.	Закрито рахунок витрат	5511	8011	172511,7

Витрати по спеціальному фонду за рахунок власних надходжень установи від наданих послуг у бухгалтерському обліку зазначаються в облікових записах у такому ж алгоритмі. Різниця між двома подібними операціями полягає у

порядку їх відображення на відповідному дебетовому рахунку із обліку витрат. Проведення бухгалтерського запису можна відобразити за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Відображення у бухгалтерії витрат на оплату праці у ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	Відображено витрати із заробітної плати працівникам, пов'язаних з організацією та наданням послуг	8111	6511	8361,83
		16	8111	

При нарахуванні заробітної плати працівнику звіряють інформацію, відображену в бухгалтерській довідці-розрахунку, розрахунково-платіжній відомості працівника (ф. № П-6) та в меморіальному ордері № 5-авт. Суми утриманих та перерахованих до бюджету сум податку на доходи фізичних осіб (за ставкою 18 %), єдиного соціального внеску (базова ставка - 22 %, для працівників-інвалідів - 8,41 %), військового збору (1,5 %) звіряють за розрахунково-платіжними відомостями працівників (ф. № П-6), випискаами з реєстраційного рахунка, меморіальними ордерами №№ 2-авт, 5-авт. Інформація про утримані податки і збори відображається на субрахунку 6311, про розрахунки із загальнообов'язкового державного соціального страхування – на субрахунку 6313. У бухгалтерському обліку суми витрат пов'язаних із нарахування єдиного соціального внеску зазначаються за допомогою бухгалтерських проведень на відповідних рахунка, що вказані у табл. 2.11

Таблиця 2.11

Проведення бухгалтерського обліку із витрат на сплату ЄСВ у ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція субрахунків	Сума, грн.

		дебет	кредит	
Витрати на соціальні заходи при виконанні бюджетних програм				
1.	Нараховано ЄСВ	8012	6313	36757,96
2.	Закрито рахунок витрат	5511	8012	36757,96
Витрати на соціальні заходи				
1.	Нараховано ЄСВ	8112	6313	1666,85
		16	8112	

Нарахування стипендії та заробітної, лікарняних тощо ведеться в програмному продукті для бюджетних установ «Афіна» (рис. 2.11.).

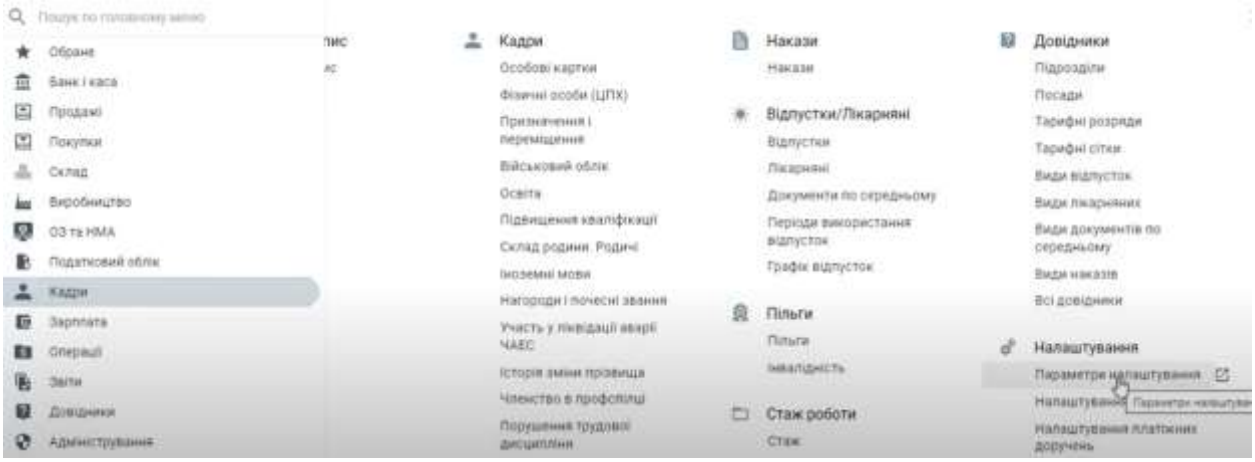

Рис. 2.11. Кадровий облік та нарахування заробітної плати в програмі «Афіна»

У ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС визнання основних засобів, їх оцінка та переоцінка, нарахування амортизації здійснюються у відповідності до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затвердженого наказом МФУ від 12.10.2010 р. № 1202 (редакція від 01.01.2021 р.) [131].

До складу основних засобів закладу освіти відносять необоротні активи, термін експлуатації яких перевищує рік. В обліку застосовується вартісний критерій основних засобів, визначений ПКУ (без урахування ПДВ): з 01.01 2021 р. необоротні активи, термін експлуатації яких більше року та вартість менше 20

тис. грн. за одиницю (без ПДВ) визнаються малоцінними необоротними матеріальними активами. Зміни в обліку за основними засобами та малоцінними необоротними матеріальними активами, зарахованими на баланс закладу до 01.01.2021 р., не проводяться (відповідно до Наказу МОН України від 17.02.2021 р. № 210).

При визнанні активами об'єктів основних засобів, а також нематеріальних активів, застосовують Типові строки експлуатації цих активів, встановлені Наказом МОН України № 11 від 23.01.2015 р. За об'єктами основних засобів і нематеріальних активів, за якими не встановлено типових строків використання, здійснюється поліпшення або зменшення корисності, строки експлуатації встановлюються чи переглядаються відповідальною комісією закладу освіти. Обґрунтування відповідного рішення підтверджується розпорядчим документом про облікову політику за погодженням з МОН.

При відображенні інформації про основні засоби в обліку та їх списанні керуються Наказом МФУ від 13.09.2016 р. № 818 «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання». Нарахування амортизації здійснюється раз на рік перед формуванням річної фінансової звітності, а переоцінюються основні засоби та нематеріальні активи за рішенням керівника закладу вищої освіти за наявності відповідних підстав (якщо відхилення між залишковою та справедливою вартістю об'єкта перевищує поріг суттєвості; за наявності акту оцінки майна, звіту про оцінку майна; якщо кошторисом затверджені асигнування для здійснення заходів з переоцінки й встановлення справедливої вартості об'єктів).

Інформацію про основні засоби відображають на рахунку 10 (за субрахунками). Для забезпечення контролю та впорядкування інформації на основі первинних документів формують зведені облікові документи, здійснюють звірку сум за відповідними первинними документами та меморіальними ордерами. Так, при отриманні коштів на придбання техніки та асигнувань на оплату транспортних послуг звіряють виписки з реєстраційного рахунку,

меморіальні ордери №№ 2-авт та 3-авт, при отриманні технічних засобів від постачальника - дані акту приймання-передачі з даними, відображеними в меморіальному ордері № 6-авт, при відображенні витрат на транспортування техніки - дані товарно-транспортних накладних та меморіального ордеру № 6-авт, при перерахуванні оплати постачальнику за техніку та транспортні послуги - дані виписки з реєстраційного рахунку та меморіальних ордерів №№ 2-авт, 3-авт, 6-авт, при вилученні з доходу звітного періоду асигнувань в сумі поточних витрат, включених до первісної вартості об'єкта основних засобів, - дані бухгалтерської довідки та меморіальних ордерів №№ 14-авт, 17-авт, при оприбутковані техніки та введенні її в експлуатацію - дані акту введення основних засобів в експлуатацію та меморіального ордера № 17-авт, при збільшенні вартості внесеного капіталу на вартість введеної в експлуатацію техніки - дані бухгалтерської довідки та меморіального ордера № 17-авт. Схему запису в обліку основних засобів, зокрема амортизації наведено в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Відображення в обліку витрат на амортизацію

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція субрахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	Нарахована амортизація основних засобів	8014	1411	17183,25
2.	Нарахована амортизація нематеріальних активів	8014	1413	878
3.	Списана амортизація об'єкту інших нефінансових матеріальних активів у місяці списання з балансу	8014	1412	123,5
4.	Закрито рахунок витрат	5511	8014	18184,75

При обліку доходів за бюджетними асигнуваннями застосовують однойменний рахунок 70. На рахунку 71 узагальнюють інформацію про доходи від реалізації послуг, на рахунку 80 - про витрати на виконання бюджетних програм, на рахунку 81 - про витрати, пов'язані з наданням послуг, на рахунку 84 - про інші витрати за обмінними операціями, на рахунку 85 - витрати за необмінними операціями.

У процесі здійснення обліку витрат ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС на виконання бюджетних програм використовують такі первинні документами і меморіальні ордери: при списанні використаних МШП та продуктів харчування – акти списання (ф. № З-2) та меморіальні ордера №№ 10-авт, 12-авт, 17-авт, при нарахуванні плати за електроенергію - акт про використану електроенергію та меморіальні ордери №№ 6-авт; 17-авт, при нарахуванні амортизації на основні засоби - розрахунку амортизації основних засобів та меморіальний ордер № 17-авт, при закритті рахунків витрат наприкінці звітного періоду - бухгалтерська довідка та меморіальний ордер № 17-авт. Суми понесених витрат у подальшому відображаються у основному бухгалтерському регістрі – головній книзі. У бухгалтерському обліку матеріальні витрат відображаються за проведеннями вказаними у табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Бухгалтерські операції із обліку матеріальних витрат у ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	Нараховано витрати з електроенергії	8013	6415	11679,02
2.	Видано зі складу в експлуатацію малоцінні та швидкозношувані предмети	8013	1812	457,1
3.	Списано паливно-мастильні матеріали згідно з подорожніми листами	8013	1514	150
4.	Списано продукти внаслідок нестачі	8013	1511	10,5
5.	Списано витрати майбутніх періодів та включено їх до складу витрат звітного періоду	8013	2911	522
6.	Закрито рахунок витрат	5511	8013	13275,36

З використанням даних книги «Журнал-Головна» та з урахуванням показників, відображених в оборотних відомостях у розрізі аналітичних рахунків, складається звітність. Формування бюджетної звітності ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС здійснюється з урахуванням норм «Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та

одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування», затвердженого наказом МФУ від 24.01.2012 р. № 44 (у редакції наказу МФУ від 07.02.2020 р. № 44, редакція від 28.12.2021 р.). Форми бюджетної звітності оприлюднюють на офіційному сайті закладу. Заклад освіти формує звітність з використанням програм ного ресурсу "Є-Звітність" (рис. 2.12.)

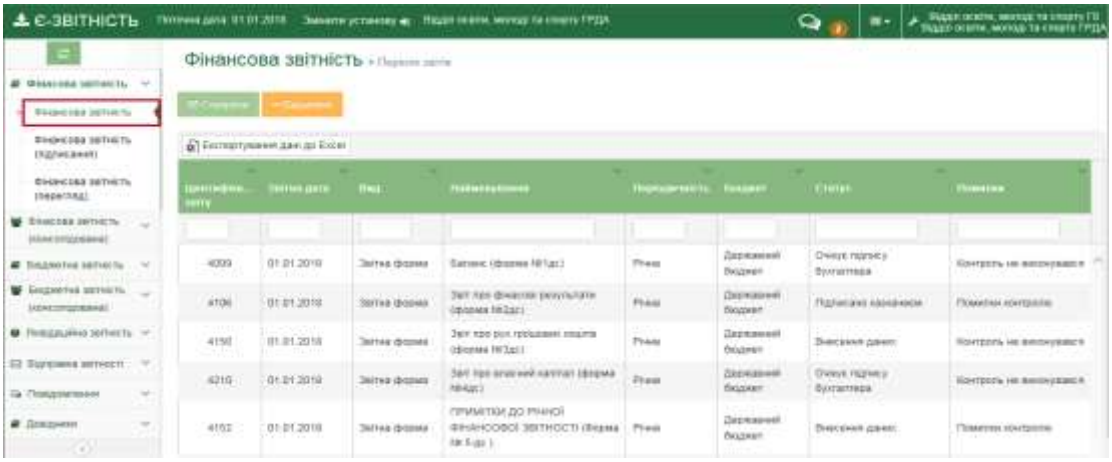

Рис. 2.12. Процес формування звітності з використанням програм ного ресурсу "Є-Звітність" у ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС

Отже в цьому розділі розглянуто організацію обліку у ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС по окремих ділянках бухгалтерського обліку завершуючи звітністю.

РОЗДІЛ ІІІ. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ УСТАНОВИ

На сьогоднішній день українське законодавство не тримає сталу позицію, тому однією з особливостей нашого законодавства є його постійний розвиток та удосконалення. Не є винятком і нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку, особливо в закладах вищої освіти. Оскільки, облікова політика бюджетних установ, а саме закладів вищої освіти передбачає вибір принципів, методів та процедур бухгалтерського обліку, то, насамперед, облікова політика і підлягає постійним змінам внаслідок зміни законодавчої бази. Тому бухгалтерській службі у закладах вищої освіти, постійно потрібно бути проінформованими про зміни тієї чи іншої нормативно-правової бази, аби далі уникнути будь яких порушень зі сторони закону.

Відомо, що одним із найголовніших інструментів управління обліковим процесом закладу вищої освіти та його функціонування є облікова політика. Від того, наскільки вдало вона сформована, у які терміни вони затвердження значною мірою залежать ефективність діяльності та стратегія розвитку закладу у тривалій перспективі.

Під час формування облікової політики потрібно розглядати 2 поняття: організацію бухгалтерського обліку та методичні основи бухгалтерського обліку.

В свою чергу, організаційний момент є первинним відносно методичного [44, с. 139], тому при визначенні сфери дії облікової політики закладу освіти потрібно врахувати такі чинники:

- рівень бюджету, з якого здійснюється фінансове забезпечення відповідного навчального закладу

(державний чи місцевий);

- рівень фінансово-матеріального забезпечення; кількість персоналу, що працює в закладі;

- обсяги та види діяльності; ступінь автоматизації облікового процесу тощо.

Облікова політика закладів освіти виступає базовим елементом в обліковому процесі. Даний документ в своєму роді виступає координатором облікового процесу та є аспектом у досягненні цілей та задач, які ставлять перед собою керівники закладів освіти.

Доцільно зауважити, що облікова політика закладу освіти повинна включати методичний, технічний та організаційний виміри, які детально відображено на рис. 3.1.

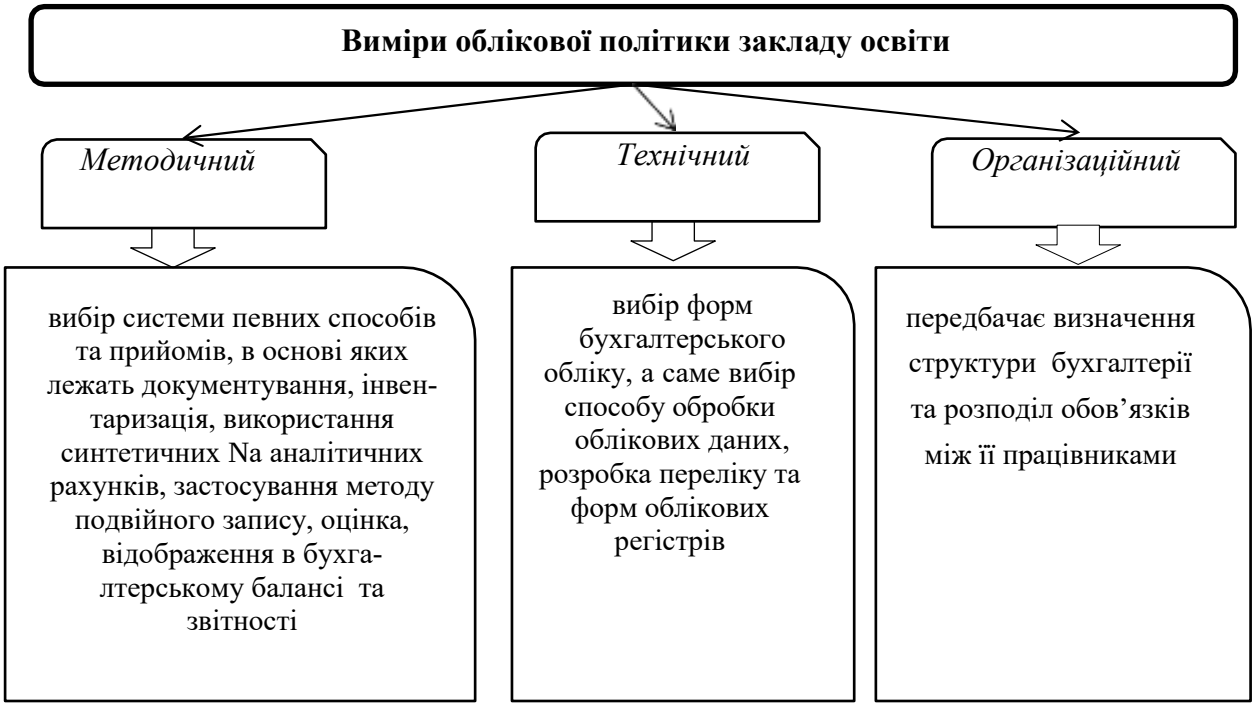

Рис. 3.1. Виміри облікової політики Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу

**Джерело: розроблено автором на основі [13, с. 125]*

Якщо розглянути фінансову стійкість закладу освіти, на яку безпосередньо впливає облікова політика, можна розглянути основні аспекти облікової політики коледжу, характеристику яких подано в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Характеристика основних аспектів облікової політики

№ п/п	Основні аспекти	Характеристика аспектів
1	Соціальний	створення соціальних гарантій для захисту зовнішніх користувачів наоснові забезпечення єдності інтерпретації даних бухгалтерського обліку та показників фінансової звітності коледжу
2	Психологічний	за умови конкретизації вимог до характеру необхідних даних досягається найбільш повне та ефективне забезпечення інформацієювсіх рівнів управління
3	Економічний	виявляється в оптимальномузабезпеченні інформацією для управління, скороченні обсягів документообігу, підвищенні дієвості внутрішнього контролю.
4	Юридичний	використання для усунення невизначеностей у нормативних актах збухгалтерського обліку та у якості письмових доказів при вирішенні господарських спорів, конфліктів з контролюючими органами
5	Інформаційний	сталість та гласність облікової політики дозволяє на її основі будувати прогнози майбутнього стану закладу освіти, рівня їх фінансової стійкості, наявність диспозицій дозволяє забезпечити необхідним масивом даних для побудови моделей прийняття рішень
6	Біхевіористичний	використання свободи дій в питаннях організації обліку для створеннядієвої системи бухгалтерського обліку у коледжі, яка забезпечить дотримання інтересів розпорядника коштів

**Джерело: розроблено автором на основі [Харчук, с. 127]*

Отже облікова політика коледжу виступає базовим елементом первинної організації облікового процесу, який у вітчизняній практиці стає нормативно-довідковим документом у вигляді наказу про облікову політику.

Провівши наукові дослідження на підставі загального спостереження, а також проглянувши ряд літературних джерел, які дали змогу побачити особливості побудови організаційної форми у закладах освіти, а також беручи до уваги загальноприйняті підходи до організаційних форм обліку, врахувавши їх специфіку та діяльність, опрацювавши ряд положень пооб'єктного обліку НП(С)БОДС, згідно автора Н. А. Лиско [25, с. 106], пропонується при побудові структури бухгалтерії коледжу враховувати діяльнісний підхід (за видами діяльності) із застосуванням лінійно-штабного типу організаційної структури (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Організаційна структура бухгалтерської служби Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу

**Джерело: розроблено автором на основі [9, с. 106]*

Отже, дані із рисунка 3.2. аргументують в ілюстрованій формі не доопрацювання в організації роботи коледжу щодо руху та передачі інформації, зокрема, питання, які стосуються необхідності проходження документів незалежно від рівня їх важливості та змісту по всіх ланках організаційної структури коледжу, затримки документів на кожному з них з ціллю контролю. З одного боку, контроль необхідний для покращення якості роботи коледжу, але, з іншого боку, затримка важливих документів на кожних рівнях організаційної структури - призводить до втрати актуальності змісту документів. Тому для покращення організації роботи коледжу потрібно спростити процес руху документів та їх організаційну структуру в частині

залучення до цих процесів тільки сектори коледжу, які мають відношення до них та несуть відповідальність за їх якість [25, с. 106].

Для того щоб вдосконалити роботу бухгалтерської служби Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу, під час отримання, обробки і передачі інформації під час бухгалтерського оформлення пропонуємо схематичне зображення організації руху інформації на різних носіях (рис. 3.3.)

Існує правило, що всі, без виключення, заклади освіти повинні вести бухгалтерський облік і складати бухгалтерську звітність на підставі принципів і методів обліку, зафіксованих в обліковій політиці.

Облікова політика є елементом системи бухгалтерського обліку закладу освіти. Тому організація бухгалтерського обліку розпорядником бюджетних коштів полягає в розробці таких двох основних документів: наказ про облікову політику коледжу; наказ про організацію бухгалтерського обліку і фінансової звітності коледжу.

Для того щоб вдосконалити роботу бухгалтерської служби Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу, під час отримання, обробки і передачі інформації під час бухгалтерського оформлення пропонуємо схематичне зображення організації руху інформації на різних носіях (рис. 3.3.)

Існує правило, що всі, без виключення, заклади освіти повинні вести бухгалтерський облік і складати бухгалтерську звітність на підставі принципів і методів обліку, зафіксованих в обліковій політиці.

Облікова політика є елементом системи бухгалтерського обліку закладу освіти. Тому організація бухгалтерського обліку розпорядником бюджетних коштів полягає в розробці таких двох основних документів: наказ про облікову політику коледжу; наказ про організацію бухгалтерського обліку і фінансової звітності коледжу.

.

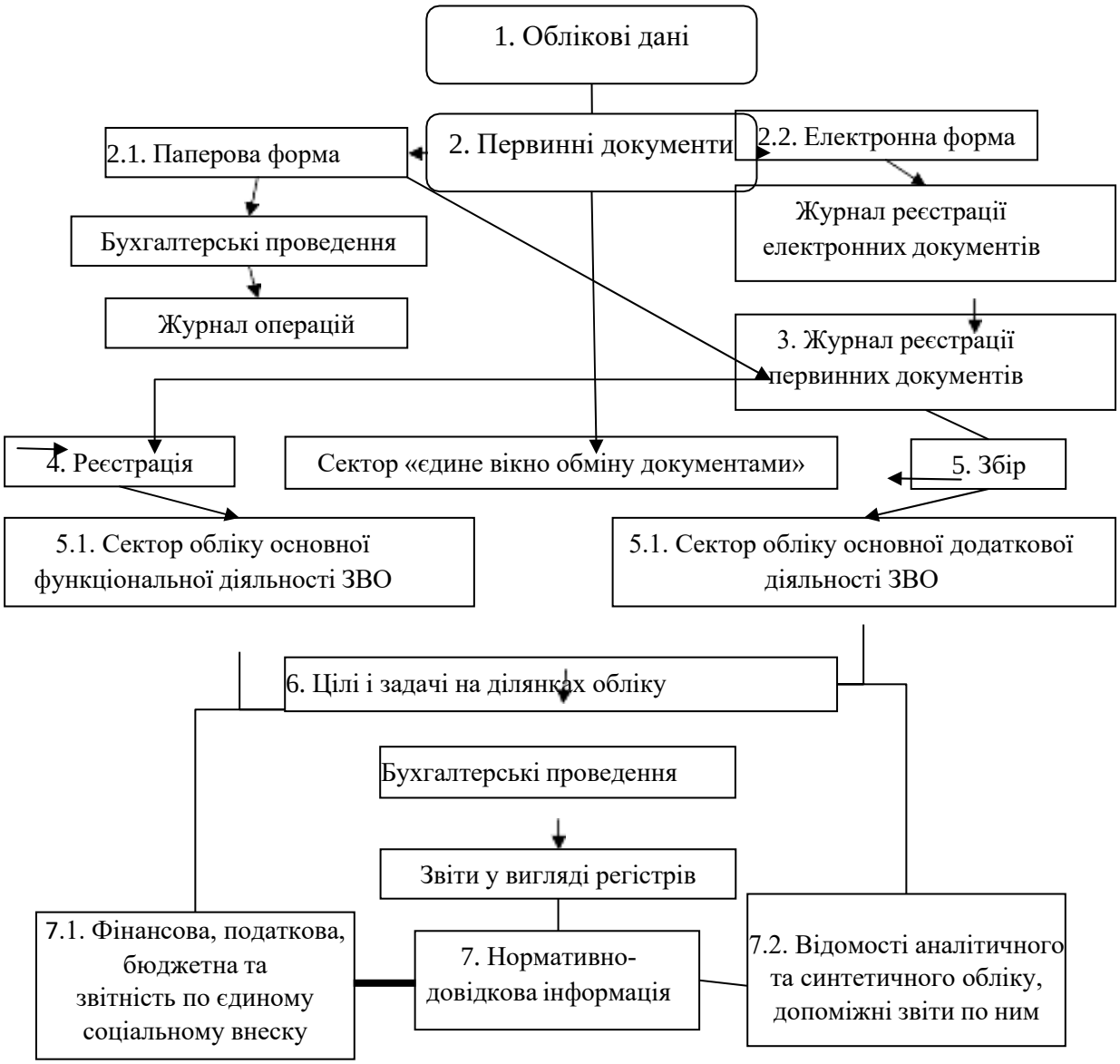

Рис. 3.3. Рух облікової інформації в розрізі ділянок обліку в Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу

**Джерело: розроблено автором на основі [9, с. 106]*

Особливості діяльності закладів освіти, насамперед представляють собою виникнення нових понять, як колективний і орендний підхід, інтенсифікація виробництва, вартість підготовки фахового молодшого спеціаліста, що зумовлює особливості й новизну в методології та організації облікової політики як елемента цілісної системи управління бюджетної установи. Тому можна зазначити головні центри витрат закладу освіти та місця їх взаємозв'язку на прикладі Тальнівського коледжу (рис. 3.4).

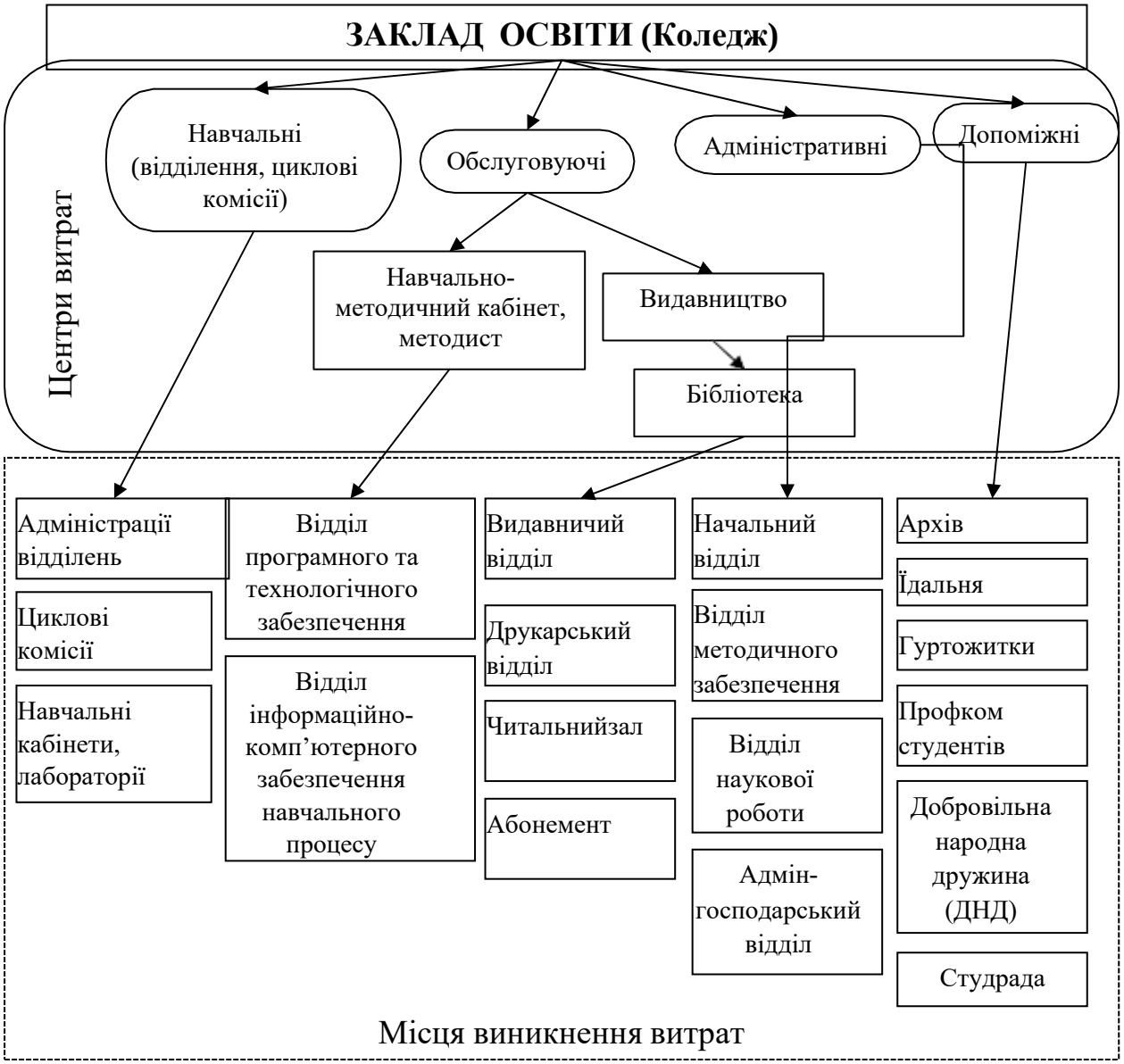

Рис. 3.4. Структура центрів витрат та місць їх виникнення у Тальнівському будівельно-економічному фаховому коледжі

**Джерело: розроблено авторами самостійно*

Розглянута структура витрат коледжу, на наш погляд, є ефективним інструментом формування собівартості платних послуг, а також забезпечить внутрішніх користувачів ключовою інформацією, яка сприятиме прийняттю відповідних релевантних управлінських рішень.

Система управління закладом вищої освіти згідно з новою парадигмою управління передбачає формування відповідної інформаційної системи, з використанням даних якої управлінські рішення будуть обґрунтовані, а їх основне спрямування – підвищення якості освіти. Таку інформацію можна

отримати в процесі функціонування управлінського обліку ВНЗ як складової системи управління.

Організаційну структуру Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу слід розглядати як сукупність різних центрів відповідальності, пов'язаних лініями відповідальності, за якими відбувається рух потоків інформації, необхідної для ухвалення рішень на всіх рівнях управління. По суті йдеться про децентралізовану систему управління, яка базується на різному ступені фінансової відповідальності керівників підрозділів.

Перехід до поділу системи бухгалтерського обліку коледжу на дві підсистеми зумовлює необхідність формування облікової політики у двох аспектах:

1) облікова політика в частині фінансового обліку;
2) облікова політика в частині управлінського обліку.

Ухваленню тих чи інших варіантів облікової політики для цілей управлінського обліку має передувати процедура вибору й обґрунтування конкретних елементів управлінського обліку і варіанту взаємозв'язку з бухгалтерським (фінансовим) обліком. Таку процедуру доцільно проводити в рамках морфологічного аналізу, що припускає систематизований пошук рішень, в даному разі способів ведення управлінського обліку.

Дотримуючись правил аналізу, в сформованій обліковій політиці виокремлюємо кілька характерних для неї ознак, від яких залежить вирішення проблеми.

Звертаючи до окреслених вище проблем, слід відмітити наступне:

1) Галузева специфіка закладів освіти свідчить про те, що кожен заклад має особистий план рахунків (будівельні, медичні, аграрні, технічні, педагогічні). Де на рахунках бухгалтерського обліку буде відображено різну інформацію щодо руху запасів, основних засобів, МШП і т.д. Також слід зазначити, що навчальні заклади мають різні рівні акредитації, що буде також значно впливати на обліковий процес;

2) Якщо звертатись до великої кількості неузгоджених між собою програмних засобів, тут також виникає питання проблемного характеру. Нині майже всі заклади використовують автоматизовану систему обліку, серед яких можна виділити такі програми як: M.E.Doc та Парус. M.E.Doc – це поширене українське програмне забезпечення для подання звітності до контролюючих органів та обміну юридично значущими первинними документами між контрагентами в електронному вигляді. Парус – це звичайний, але багатофункціональний програмний продукт, який дозволяє автоматизувати бухгалтерський та податковий облік в організаціях малого та середнього бізнесу. Всі ці програмні продукти, по різному виконують свої облікові функції;

3) Щодо комерційної діяльності в коледжі, то зазвичай під цим питанням ховається оренда певних приміщень, які тимчасово не використовуються закладом або ж частково території закладу під приватний сектор (бізнес). Це можуть бути буфети, їдальні, магазини або ж невеличкі кав'ярні. Облік і дохід від такої діяльності також буде обліковуватись на окремих рахунках бухгалтерського обліку.

При розгляді вищезазначених проблем можна сформувати рекомендації щодо їх усунення:

- перш за все необхідно розширити сферу облікової діяльності в системі освіти, що дасть змогу перехрестити традиційний бухгалтерський облік з елементами планування, прогнозування, економічного аналізу та ціноутворення;
- об'єднання різних сфер економічної діяльності, що зумовить використання різних галузей науки, поєднуючи організаційно і методологічно напрями обліково-аналітичної роботи в єдину обліково- економічну систему;
- доцільно було б сформувати структурний підрозділ обліково-фінансової служби закладу освіти, в якому буде постійно діючий виконавчий орган з формування облікової політики;

ВИСНОВКИ

1. Організація облікового процесу у бюджетній установі зосереджена на основних складових обліку – це загальному та спеціальному фондах бюджетної установи. Тому, в першу чергу, слід розглянути теоретичні основи формування згаданих фондів з метою дослідження організації їх обліку і аналізу у наступних розділах кваліфікаційної роботи.

2. Основою ведення обліку є базові нормативи, які прийняті основним законодавчим органом України і визначають правові засади функціонування суб'єктів господарювання різних форм власності. Сюди відноситься Конституція України, Господарський Кодекс України, Цивільний Кодекс України, Трудовий Кодекс України, Кодекс про адміністративні правопорушення, Податковий Кодекс України. У цій нормативній ланці важливо виділити, Бюджетний кодекс України та Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

3. Для вивчення фінансового стану Тальнівського будівельно-економічного коледжу необхідна інформація про економічні ресурси, що ним контролюються, його фінансову структуру та платоспроможність, а також здатність адаптуватись до змін середовища, в якому воно функціонує.

4. Основними висновками, зробленими при вертикальному аналізі балансу установи можуть бути такі: структура статей балансу демонструє тенденцію до зниження частки основних засобів і незначного зростання частки оборотних активів; також сформувалась дебіторська заборгованість, що є негативною тенденцією. Таким чином, аналіз балансу Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу у горизонтальному і вертикальному розрізі показав, що установі бракує оборотних активів. Зокрема, спостерігається значна частка необоротних активів і подальше збільшення частки грошей у сумі балансу.

5. В ході дослідження проведено аналіз структури і динаміки коштів

загального фонду, аналіз планових показників асигнувань з бюджету і коштів, що надійшли до загального фонду, Аналіз структури і динаміки надходжень та витрат до спеціального фонду тощо.

6. Організаційна структура обліку ВНЗ представляє собою бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером, якому підпорядковуються заступники за різними видами діяльності. Ведення обліку й складання фінансової та бюджетної звітності у ВСП Тальнівський будівельно-економічний фаховий коледж УНУС здійснюється відповідно до НП(С)БОДС, інших нормативно-правових актів щодо ведення обліку.

7. У коледжі облік ведуть за спрощеним варіантом меморіально-ордерної форми - «Журнал-Головна». Накопичувальними щомісячними відомостями при цьому слугують меморіальні ордери, які формуються у відповідності до Наказу МФУ «Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових регістрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання» від 08.09.2020 р. № 755.

8. Нарахування стипендії та заробітної, лікарняних тощо ведеться в програмному продукті для бюджетних установ «Афіна». Процес формування звітності здійснюється з використанням програмного ресурсу "Є-Звітність".

9. Облікова політика закладів освіти виступає базовим елементом в обліковому процесі. Даний документ в своєму роді виступає координатором облікового процесу та є аспектом у досягненні цілей та задач, які ставлять перед собою керівники закладів освіти. Доцільно зауважити, що облікова політика закладу освіти повинна включати методичний, технічний та організаційний виміри, які розкрито у дослідженні.

10. Провівши наукові дослідження на підставі загального спостереження, а також проглянувши ряд літературних джерел, які дали змогу побачити особливості побудови організаційної форми у закладах освіти, а також беручи до уваги загальноприйняті підходи до організаційних форм обліку, врахувавши їх специфіку та діяльність, опрацювавши ряд положень пооб'єктного обліку

НП(С)БОДС, пропонується при побудові структури бухгалтерії коледжу враховувати діяльнісний підхід (за видами діяльності) із застосуванням лінійно-штабного типу організаційної структури.

11. Для того щоб вдосконалити роботу бухгалтерської служби Тальнівського будівельно-економічного фахового коледжу, під час отримання, обробки і передачі інформації під час бухгалтерського оформлення пропонуємо власну систему організації руху інформації на різних носіях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко В.Н. Концептуальна модель реінжинірінга бізнес процесів. Вісник Донецького університету. Донецьк, 2000. (№ 2). С. 182-188.

2. Атамас О.П. Актуальні питання організації облікової політики у закладах вищої освіти: проблематика сьогодення. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2023. №. 7. URL: https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-09-05 (дата звернення: 15.10.2023).

3. Атамас П.Й. Основи обліку в бюджетних установах. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 288 с.

4. Бенько, Ірина Дмитрівна. "Проблемні аспекти організації обліку в установах освіти." Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. 24 (2) (2020): 114-117.

5. Бухгалтерський облік і звітність закладів вищої освіти в умовах імплементації міжнародних стандартів / Н.І. Сушко, С.О. Левицька, Т.В. Ларікова, Л.В. Гізатуліна, Г.М. Шамрай, О.О. Яблонько; за заг. ред. Л. Г. Ловінської. Київ: ДННУ «Акад. фін. управління», 2019. 617 с

6. Бюджетний кодекс України від 08.07.2020 № 2456-VI. Дата оновлення: 16.06.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17 (дата звернення: 05.10.2023).

7. Вітюк Т., Скрипник М.І. Особливості організації обліку у вищих навчальних закладах. Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації. – Київський національний університет технологій та дизайну, 2022. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16884/1/PIONBUG_2022_P101-102.pdf (дата звернення: 13.10.2023).

8. Гізатуліна Л.В. Реформування системи бухгалтерського обліку в державному секторі. Незалежний аудитор. № 6. 2012. С. 56–57.

9. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#doc_info (дата звернення: 10.10.2023).

10. Гураль Х.І. Бухгалтерський облік та контроль у закладах освіти : дис. – Тернопіль: ТНЕУ, 2021. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33094/1/137.PDF (дата звернення: 14.10.2023).

11. Глухова В.І. Фінансування видатків бюджету на вищу освіту в Україні. Ефективна економіка. 2022. № 5. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.5.98.

12. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 15.10.2023).

13. Дорошенко О.О. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі України і стан її реалізації на сучасному етапі. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2012. (№ 3). С. 43–46. DOI: https://doi.org/10.26642/jen-2012- 3(61)-43-46.

14. Загірняк Д.М. Методологічні засади реновації державного фінансування закладів вищої освіти. Ефективна економіка. 2021. № 6. URL: http://www. economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/69.pdf (дата звернення: 15.10.2023).

15. Заросило А.П. Застосування методів управлінського аналізу в діяльності бюджетних установ. Науковий вісник Херсонського державного університету. Херсон, 2016. № 20. С. 176–180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_20%281%29__44. (дата звернення: 15.08.2023).

16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8). Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020. (дата звернення: 09.10.2023).

17. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013. (дата звернення: 13.10.2023).

18. Костишин, Н.С. Облікова політика як елемент системи управління бюджетними установами. Наукові праці Полтавської аграрної академії. – Полтава : ПДАА, 2012. Вип. 2 (5). Т. 2. С. 150-157.

19. Коваль Л.В., Платковська О.В. Проблеми формування облікової політики в бюджетних установах. ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ: Науково-практичний

економічний журнал. 2016. URL: http://irbisnbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vcndtue_2013_3_14.pdf (дата звернення: 09.10.2023).

20. Китайчук Т.Г. Актуальні питання облікової політики бюджетної установи в умовах дії національних стандартів бухгалтерського обліку в державному сектор. ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики. 2018. URL: http://efm.vsau.org/files/pdfa/4305.pdf. (дата звернення: 15.10.2023).

21. Конституція України : Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради. 1996 № 30. Ст. 141.

22. Крочак, Оксана Іванівна. "ІСТОРІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ НА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ." The 9 th International scientific and practical conference “Scientific research in the modern world”(June 28-30, 2023) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2023. 416 p. 2023.

23. Курдасова Н.О., Тарасова О.В. Питання організації обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками. Бізнес-навігатор. 2020. Вип. 3 (59). С. 158-161.

24. Лісна І.В. Облікова політика вищого навчального закладу та її вплив на ефективність прийняття управлінських рішень: організаційно-методологічний аспект. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2009. Вип. 16(1). С. 271-275. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2009_16(1) 46. (дата звернення: 15.10.2023).

25. Лиско Н.А. Організація бухгалтерського обліку у вищих навчальних закладах за новими нормами національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі. Економіка та держава. 2016. № 1. - С. 105-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2016_1_25. (дата звернення: 01.11.2023).

Лучко М. Р., Лікаренко А.І. Проблемні аспекти обліку та контролю в закладах освіти. 2021. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41047/1/31.pdf

(дата звернення: 15.10.2023).

27. Марценяк Н. О. Реформування бухгалтерського обліку бюджетних установ: проблеми та перспективи. Науковий вісник БДФА. 2010. № 4. С. 346–351.

28. Методичні рекомендації щодо сектору облікової політики суб'єкта державного управління, затверджені наказом Мінфіну від 23.01.2015 р. № 11. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#n550 (дата звернення: 11.09.2023).

29. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку в державному секторі (International Public Sector Accounting Standards). URL : https://www.ipsasb.org/publications/2022-handbook-international-public-sectoraccounting-pronouncements (дата звернення: 15.10.2023).

30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 125 «Зміна облікових оцінок і виправлення помилок», затверджене наказом Мінфіну від 24.12.2010 р. № 1629. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0090-11 (дата звернення: 15.10.2023).

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Надання фінансової звітності», затверджене наказом Мінфіну від 28.12.2009 р. № 1541. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0122-12#Text. (дата звернення: 15.10.2023).

32. Насипаєва Ю.П. Проблеми оподаткування в Україні. Збірник студентських наукових праць Уманського національного університету садівництва. Факультет економіки і підприємництва / Редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: 2023. – С. 100.

33. Починок Н.В., Бенько І.Д., Сисюк С.В. Фінансове забезпечення закладів фахової передвищої освіти: сутність, нормативні, організаційні та облікові аспекти. Бізнес Інформ. 2021. №. 7. С. 84-90. URL: https://www.researchgate.net/profile/Nataliia-Pochynok-publication/354216526. (дата звернення: 16.10.2023).

34. План розрахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 31.12.2013 р. № 1203. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16#n24 (дата звернення: 28.10.2023).

35. Податковий кодекс України : Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення: 26.10.2022).

36. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене Постановою НБУ від 29.12.2017 р. N 148. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17 (дата звернення: 28.10.2023).

37. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Мінфіну від 24.05.95 р. № 88. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95 (дата звернення: 27.10.2023).

38. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02 верес. 2014 р. № 879. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text (дата звернення: 28.10.2023).

39. Про затвердження типів форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання. , затверджено наказом Мінфіну від 08.09.2017 № 755. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/sфhow/z1416-17 (дата звернення: 15.10.2023).

40. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (дата звернення: 18.10.2023).

41. Проект модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2018-2025 роки. 2018. URL: https://buhgalter.com.ua/news/buh galterskiy-oblik/proektmodernizatsiyi-sistemibuhgalterskogo-obliku-vderzhavnomu/. (дата звернення: 18.10.2023).

42. Романів Є.М. Особливості організації і методика розробки облікової

політики на сучасному етапі функціонування підприємств в Україні. Modern economics. 2018. № 10. С. 115-121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2018_10_21 (дата звернення: 18.10.2023).

43. Свірко С.В. Первинна організація бухгалтерського обліку бюджетних установ: формування облікової політики. Економіка та підприємництво. К. : Вид-во КНЕУ. 2002. Вип. 8. С. 137– 148.

44. Свірко С.В., Тростенюк Т.М. Функції, завдання, елементи та принципи управлінського обліку в державних закладах вищої освіти. Економіка та держава. 2021. №. 2. С. 41-46.

45. Свірко С.В. Концептуалізація управлінського обліку в бюджетних установах України. Вчені записки Київського національного економічного університету. Київ, 2012. Вип. 14. Ч. 2. С. 167-173.

46. Скроб Н.В. Особливості організації обліку в установах державного сектору економіки: дис. Тернопіль: ТНЕУ, 2020.

47. Типове положення про бухгалтерську службу бюджетної установи, затверджене постановою КМУ від 26.01.2011 р. № 59. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/59-2011-%D0%BF (дата звернення: 10.10.2023).

48. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами, затверджена наказом Мінфіну від 29.12.2015 р. № 1219. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-16#n4(дата звернення: 18.10.2023).

49. Товт І.С. Ведення кадрового діловодства у закладах вищої освіти. МОЛОДЬ: ОСВІТА, НАУКА, ДУХОВНІСТЬ YOUTH: EDUCATION, SCIENCE, SPIRITUALITY. 2021. С. 35.

50. Харчук Ю. Ю. Облікова політика та її вплив на фінансову стійкість вищих навчальних закладів державної та комунальної власності в Україні. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія :

Економіка. 2014. Вип. 26. С. 124-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2014_26_22. (дата звернення: 17.06.2023).

51. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. (дата оновлення: 01.01.2021). URL: https://zakon.rada. gov.ua/laws/show/435-15#top (дата звернення: 07.04.2023).

52. Чебанова Н.В. Облікова політика – основний елемент системи бухгалтерського обліку. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки". № 1. 2018. URL: http://nbuv.gov.ua/j- pdf/Vkhnau_ekon_2018_1_18.pdf. (дата звернення: 15.10.2023).

53. Чебанова Н.В., Ревуцька Л.Є., Корольова Н.М. Сучасний стан та перспективи розвитку облікової політики державних установ. Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2017. № 1. С. 130-136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ekon_2017_1_16. (дата звернення: 15.10.2023).

54. Шестерняк, М. М. (2022). ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ. EDITORIAL BOARD, 79. https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=bjiKEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA79&ots=_LfsKSjuSH&sig=hJPfSkmtgyKvrI3AKR5wzTEgFyI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (дата звернення: 17.06.2023).